

LATORTUGA

AVUI

Núm. 138

3a època

Febrer 2025

Associació Cultural de Caldes de Montbui

www.latortugaavui.com

Distribució:
www.latortugaavui.com

Redacció:
latortugaavui@gmail.com

Publicitat:
latortugaavui@gmail.com

Consell de redacció:
Antoni Font Montpart
Ramon Duran Comajuncosa
Pere Puigdomènech Ferrer.

Versió On-Line, disseny i maquetació:
Joaquim Díaz

Portada:
Dutty free
©Quim Dasquens

Contraportada:
"Arturu"
©Quim Dasquens

Idea i edita:
Associació Cultural de Caldes de Montbui

Les opinions, comentaris i notes, són exclusiva responsabilitat dels signants o de les entitats que van facilitar les dades per a aquests.

La reproducció d'articles, fotografies i dibuixos, està prohibida excepte autorització expressa per escrit de qui els ha escrit (excepte els llicenciats sota Creative Commons, que es regiran per la llicència corresponent).

RECOMANACIONS PER A UNA AJUDA EFECTIVA A LES PERSONES AFECTADES PER LA #DANA

L'Ajuntament de Caldes de Montbui recomana seguir les instruccions d'administracions competents i organitzacions que treballen des del terreny.

Editorial

Història

Joan Tarrés – fotos antigues de Caldes

En veu alta

Ramon Duran – El cansament de la tardor

Rebeca – De Maria Magdalena

Amadeu Nidó – Recull de pensaments, dites, frases fetes...

Jaume Duran: Generació Baby-boom: Aquelles races

Jaume Campàs - Foscor

Misteris

Antoni Font – A milers de quilòmetres de distància

Relats

Manel Aljama – Després dels guepards...

Olga Garcia – Forats

Liudmila Liutsko – No us separeu...

Llengua, autors, literatura

Carles Montpart – Antoni Vidal Ferrando

Miquel Raventós – L'ombra del vent

Ramon Duran – Algú ho havia de dir

Poesia

Neus Bonet - El temps del marfull

Entreteniment

Antoni Graugés – Personatges abominables (60): Bobadilla vs. Colom

Antoni Font – El Tyaty Imhotep d'Egipte

Salut

Joan Dalmau – Cuina de temporada – Tot cuinant pels altres

Dídac – Herboristeria Dioscòrides: L'herba de la immortalitat

Curiositats

Antoni Font – Salvatges i domesticats

Agenda

Pere Puigdomènech – Notícies Curtes

Humor

El Tortugari (notícies breus però intenses)

COM PUC AJUDAR A LES VÍCTIMES DEL CONFLICTE A UCRAÏNA?

La Taula de Cooperació, Solidaritat, Pau i Drets Humans de Caldes de Montbui recomana els següents canals de suport:

DONACIONS

Es més eficaç fer donatius econòmics que permetin cobrir les necessitats locals. Podeu fer donacions a través del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament:

- BBVA, codi IBAN: ES91 0182 6035 4102 0160 8531
- CaixaBank, codi IBAN: ES79 2100 3200 9625 0002 9627

*IMPORTANT: indicar el concepte: **Campanya 3699-Crisi Ucraïna**

OFERIMENTS

Allibament, bens mobles, voluntariat i acompanyament de qualsevol tipus.

Correu electrònic a: comiteacollida.igualtat@gencat.cat amb l'assumpte 'Ofertiments Ucraïna'.

Ajuntament de
Caldes de Montbui

Col·laboradors

Miquel Raventós Surià

Jaume Campàs i Fornols

Carles Montpart Tura

Antoni Font

Joan Tarrés

Quim Dasquens

Liudmila Liutsko

Jaume Duran

Ramon Duran i Comajuncosa

Antoni Graugés Codina

Olga Garcia Beneyte

Neus Bonet i Sala

Rebeca Estones i Gregal

Pere Puigdomènech i Ferrer

Dídac Garcia
Herbolari Dioscórides

Quim Díaz

Joan Dalmau Pratsevall

Manel Aljama

Jordi Salat

Efrén Beltran Roncal

ROBERT DE NOLA
restaurant

Passeig del Remei, 50
08140 Caldes de Montbui (Barcelona)
938 65 40 47

Passeig del Remei, 48-50
08140 Caldes de Montbui
Tel 653 207 002

de Robert de Nola
by Rosa de Cavrel

@elbar.rdn
elbar.rdn@gmail.com

Casino de Caldes
des de 1864

fundació
Casino de Caldes
Caldes de Montbui

2025

Vine al Casino

**CICLE JOVES
MUSICS GRANS**

FEB.

9

**CONCERTS
DUET**

Lloc: Sala petita
Hora: 18:30 h
Preu: 12€
9€ socis/es

XÈNIA & MARC

Venda d'entrades:

dijous i diumenge a la taquilla del Casino de 17 a 19 h. i a: <http://bit.ly/CasinoCaldes>

Fundació Casino de Caldes
Associació Cultural i Espai Casino de Caldes
Carrer del Forn 15 - Caldes de Montbui
cultura@casinodecaldes.cat
www.casinodecaldes.cat

i també al:

Ajuntament de
Caldes de Montbui

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social i Família

Prostitució

No us penseu pas que parlarem ara d'aquells bars de carretera on no hi ha estat mai ningú però que alguns tenen un amic que sí que els frequentava. Parlarem de la prostitució amb lletra grossa, del l'oferiment de favors per quantitats ingents de diners, de l'anàlisi de la frase «¿Qué hay de lo mio?», parlarem de noms i cognoms públics emmerdats fins al cap d'amunt en l'intent de blanquejar les polítiques internes d'alguns països. Parlarem del futbol espanyol.

Resulta que la RFEF i LaLiga s'han posat d'acord (un cop més) per celebrar tal i tal partit entre dos equips espanyols, partit que decidirà qui és l'equip guanyador de la copa tal, amb nom autòcton del país europeu, doncs, diem, aquestes dues entitats han triat l'Aràbia Saudita per fer i retransmetre aquests partits. L'Aràbia Saudita! País on té més valor una cabra que una dona, país on els seus mandataris no poden donar la mà a una dona d'altre país, país on les dones ja poden conduir però amb moltes restriccions, país que va permetre que un periodista fos esquarтерat, país que celebra les penes de mort a la plaça pública, país, en fi, que es passa per l'engonal del petroli tot allò dels drets humans i més de mig món li riu les gràcies. Però la cosa aquesta de triar un país que "pagui unes xifres pornogràfiques" per blanquejar el seu nom té, en el nostre cas, un nom: Piqué. Ell és qui, amb tota la seva sobrevalorada intel·ligència, va proposar de passar les finals d'alguns partits a estadis de països on no hi poden entrar les dones, països que, si són xiïtes, mortifiquen els sunnites i viceversa. Països on, a la sortida de la competició, els pares i marits han de vigilar molt i molt per tal que les seves filles i esposes no siguin vexades ni increpades ni ofeses de paraula i obra. Després, encara hem de suportar les declaracions d'un tal "senyor" Rafael Louzan (actual president de la RFEF després que un tal Rubiales hagués de sortir per la porta falsa) dient-nos que aquell país, Aràbia, és molt acollidor i que sempre que es pugui els equips espanyols hi aniran a jugar. Com si depengués d'ell! Aquests mestres de la ignomínia, que tot ho fan a canvi de diners, són els qui prostitueixen el futbol i, si fos en un altre esport, farien el mateix.

Mentre citem aquest parell de pallassos que són les figures que donen vida als "bars de carretera", recordem Oleguer Presas, aquell jugador del Barça que va renunciar a anar a la "selección española de fútbol" senzillament perquè no hi creia. Només el varen convocar una vegada però no va jugar. L'amenaçaren amb una astronòmica multa federativa i amb la retirada de la llicència esportiva. La dignitat i l'autoestima, de vegades, no es poden pagar amb diners. ■

L'OMBRA DEL VENT (Breus notes a)

Miquel Raventós

Vilafranca del Penedès,
estiu del 2024

Ja m'he acostumat, quan he de fer un comentari sobre qualsevol llibre, a començar amb una breu biografia de l'autor i alhora una breu bibliografia, ja que sempre ajuda poder conèixer el marc vital de l'autor i el gruix de la seva producció literària. De totes maneres, quan em van deixar aquesta novel·la de Carlos Ruiz Zafón, el primer que em va sorprendre fou que, tot i que l'original era en castellà, se n'haguessin venut ja quaranta mil en català. Que el nombre de llibres venuts era un aval de la bondat de la novel·la? Doncs, en dubto. En el temps que som, quan també els llibres s'han convertit en una mercaderia, la quantitat pot estar renyida amb la qualitat.

En la pestanya de la sobrecoberta del llibre se'ns diu que Carlos Ruiz neix a Barcelona el 1964. Va ser un escriptor català que escrivia en castellà i català. Va viure a la ciutat californiana de Los Angeles des de 1993, on es va dedicar uns anys a escriure guions de cinema al mateix temps que desenvolupava la seva carrera com a novel·lista. També fou pianista i compositor. Va morir el 2020 a Los Angeles, Califòrnia, als 55 anys, a causa d'un càncer de còlon que patia des del 2018. Té una extensa bibliografia i també una innombrable llista de premis d'arreu del món que l'acrediten com a autor prolífic i ben acollit per la crítica literària i pels lectors.

Poc abans de llegir aquesta llarga novel·la (que té prop de cinc-centes pàgines), havia llegit *Purgatori* de Joan Francesc Mira (Proa, 2003). Dic això, perquè a l'hora d'escriure breument el contingut de la novel·la m'adono que amb poques ratlles n'endevinaves el contingut i, en canvi, en la de Ruiz Zafón és pràcticament indescriptible per la multitud de situacions que s'hi desencadenen i que porten a nous relats. Cap al final intueixes que la història que conta és el reflex de la mateixa història que narra el vell llibre de *L'ombra del vent*, aquell llibre que el pare del protagonista li regalà, quan era un adolescent, en una visita al Cementiri dels Llibres Oblidats. La trama, doncs, és tan complexa que, ni estant al mig de la lectura, saps com es desenvoluparà i menys encara com s'acabarà.

En alguna altra ocasió també he fet notar que, en novel·les tan llargues i en les quals surten tants noms de tantes persones i de tantes famílies, valdria la pena posar un Annex al final descrivint el parentiu dels personatges que es van esmentant. Per si algú té ganes de llegir-la (si encara no ho ha fet), potser l'ajudarà la descripció del personatges que esmento tot seguit, com a guia de lectura. En copio la llista:

Daniel Sempere: És el protagonista de la història. És un noi la vida del

qual va canviar quan va descobrir a *El Cementiri dels Llibres Oblidats*, mostrat pel seu pare, el senyor Sempere, el llibre *L'ombra del vent*, la història del qual, autor, etc... li fan viure in comptables situacions de tota mena (violentes, amoroses, amistoses...). A la trama passa de ser un nen a ser un adult.

Senyor Sempere: És el pare de Daniel, un home vidu que és amo d'una llibreria i és el que mostra al seu fill el misteriós lloc de *El Cementiri dels Llibres Oblidats*.

Julià Carax: És el personatge més misteriós de l'obra i autor del llibre *L'ombra del vent* a la novel·la. Totes les intrigues giren al seu voltant.

Senyor Fortuny: El «pare» de Julià, tenia una botiga de barrets on feia treballar el seu fill; era un home religiós, però que maltractava la seva dona i que guardava certa rancúnia cap a Julià.

Fermín Romero de Torres: Era un rodamon quan Daniel el va conèixer. Amb el temps, va passar a ser un empleat de la llibreria i també un gran amic de la família Sempere.

Inspector Francisco Javier Fumero: Un dels principals antagonistes d'aquesta història i inspector de la Brigada Criminal. Malvat, que persegueix Daniel i Fermín.

Núria Monfort: Filla d'Isaac, personatge clau i nexa entre les dues històries.

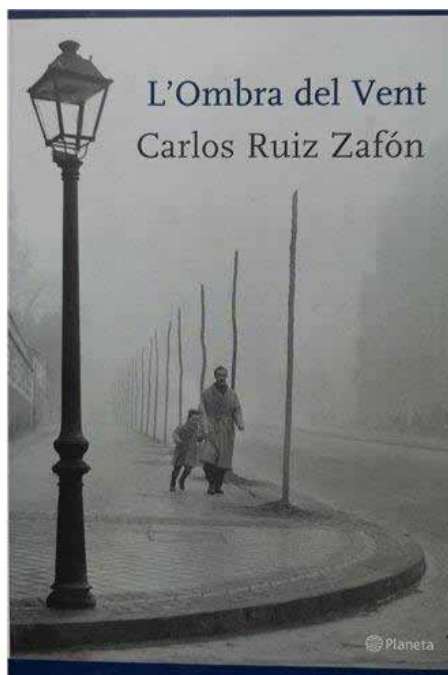
Tomàs Aguilar: El millor amic de Daniel.

Beatriz Aguilar: Germana de Tomàs. Primer té una relació d'enemistat amb Daniel, però més tard passaria a ser l'amor de la vida de Daniel.

Clara Barceló: Una dona jove que és cega, és la neboda de Gustavo Barceló, viu amb ell; a l'inici de la novel·la és l'amor platònic de Daniel.

Penélope Aldaya: Germana de Jordi Aldaya, de família adinerada i l'amor de Julià Carax.

Isaac Monfort: El guardià de *El Cementiri dels Llibres Oblidats*.

Láin Coubert: Misteriós personatge sense rostre que és part de la novel·la «L'ombra del vent» dins del llibre; en el text de Carax representa el diable. Al llarg de la història veiem que té una obsessió amb les novel·les de Carax, ja que aconsegueix per qualsevol mitjà els exemplars que troba per tal de poder-los cremar després.

Jacinta Coronat: Àvia de Penélope Aldaya i reclosa en un asil d'ancians.

Davant d'una novel·la que s'ha traduït a tants idiomes i de la qual s'han venut milions d'exemplars, sempre és bo fer una mirada als comentaris d'experts i de no tan experts. I, curiosament, trobem de

tot: hi ha comentaris altament elogiosos, però també d'altres que diuen que no val la pena. Jo no m'atreiria a recomanar-la, tot i que he aconseguit acabar-la amb poques setmanes. Trobo la trama massa complexa i rebuscada.

Justament, quan escric aquest comentari, vaig llegint un recull d'articles de Manuel Cuyàs (*Sota el barret, Pòrtic, 2019*) en un dels quals (amb el títol «Llibres vells») en parlar d'una endreça de llibres, afirma clarament per dues vegades que no guardarà cap novel·la, perquè no són les seves lectures preferides. Curiosament, no és pas el primer a qui he sentit aquest comentari pel que fa a les novel·les. ■

ALGÚ HO HAVIA DE DIR Plató també s'endormiscava

Ramon Duran i Comajuncosa
Extret de llibre *Mal de Llengües*
de Jesús Tuzon (EPD, Editorial
Empúries, núm. 36

El sentit del temps, això ho sabem amb certesa i a desgrat, és inexorable. La imaginació humana es pot permetre llicències il·lusòries i mirades enrere, ni que siguin momentànies. I la tasca dels historiadors, la reconstrucció de les arrels, és justament una defensa del record, una lluita contra el flux intolerant de les hores. Posats, doncs, a recuperar els records, cal fer ara un breu recorregut saltat, informal i, si voleu frívol, sobre la història d'alguns despropòsits lingüístics: cal reivindicar, també, la memòria dels disbarats, així no farem el ridícul repetint algunes pàgines grotesques de la història. Si és humà opinar sobre les llengües i sobre els parlants, també deu ser veritat que la història de les opinions sobre el llenguatge és una història sobre el prejudici lingüístic. Aquí hi trobarem una mica de tot: des d'uns prejudicis que s'expressen per primera vegada i única fins a la creació i difusió d'estereotips persistents que arriben fins els nostres dies, des de les opinions innocents sobre la musicalitat de les llengües fins a les pseudo-argumentacions que volen demostrar la força i la claredat d'uns idiomes contra el salvatgisme dels *spatois* o la inutilitat d'allò que anomenen les *langues régionales*. Ja ho deia Diderot: *parlez français au sage*.

Com sempre, les primeres notícies hem d'anar-les a buscar en el doll inexhaurible de les reflexions clàssiques, en les obres dels grans mestres que, tot i ser-ho, de vegades donen senyals de cansament, es relaxen, fan una clapadeta, que, això sí, se'ls pot perdonar si «l'obra és llarga». El gran Plató, en el diàleg Cràtil ens va deixar una petita mostra de relliscada lingüística. El problema de Cràtil és aquest: cal veure si les paraules, concebudes com a imitació de les coses, poden donar-nos uns indicis veritables que ens obrin les portes del coneixement de la realitat. La dificultat, però, és que, d'imitacions, n'hi pot haver de bones i d'imperfectes i que, a més, és possible d'imitar totalment una cosa o només parcialment. És per això que les paraules no són un camí fiable si volem arribar a l'essència de les coses; ni tan sols ens poden apropar a les idees. Aquest és l'estat del problema de Plató; en els orígens, els noms eren els noms-de-les-coses, els veritables i correctes, aquells que el Legislador els havia atorgat: eren els noms immutables, que ningú no hauria gosat canviar. Perquè, ¿qui o quins havien estat els responsables de les desfiguracions? Aquells que «en lloc d'ocupar-se de la veritat —diu Sòcrates— s'estimen més fer figures de dicció»: ras i curt, els poetes. És la primera mostra històrica sobre la proscripció d'uns usos lingüístics i és, potser, la més greu: notem que no es tracta de bandejar el canvi perquè es cregués que les paraules noves fossin més lletges que les antigues; el que aquí es blasma és un canvi contra natura, la gosadia d'uns humans que s'han desentés de les prescripcions divines: canviar les paraules era, si fa no fa, com canviar les lleis i, doncs, era incórrer en el pecat màxim: quan l'orgull humà gosa prendre als déus el foc de l'Olimp. És aquest el destí gloriós dels poetes, capaços de tornar-nos unes paraules que els déus s'haurien volgut reservar per sempre més.

Ironies de la vida, les «desfiguracions» dels poetes van servir de model a una nova desfiguració i van ser precisament els usos literaris els que van promoure com a norma de bona educació lingüística que les paraules, ara deslligades del vincle natural amb les coses, no n'eren més que els rètols

convencionals. Conquerida la muntanya dels déus, els gramàtics ens han volgut fer viure a l'Olimp. No tots, però. Amb tota probabilitat, les necessitats de la retòrica van fer el primer pas i el mateix Quintilià va descriure el *grammaticus* com l'home que posseïa la ciència per ensenyar a parlar correctament i per ensinistrar els alumnes en les tasques d'interpretació dels poetes. Quintilià, però, ho deixa tot molt clar: el gramàtic comença la seva tasca «tan bon punt el nen ha après d'escriure i de llegir».

La **paraula diabòlica** d'aquest mes afecta una tertuliana del programa Tot es Mou de TV3 quan ha dit, moltes i repetides vegades "... no hi ha per tant..." O bé algú de la nostra televisió li explica a la noieta que cal dir "No n'hi per tant...", o bé la despatxen, directament, perquè no aconsegueix el mínim de parla en català en un ofici en què, moltes vegades, la paraula ho és tot. De vegades fa tot l'aspecte que, ara que se'n parla tant, aquests personatges siguin agents infiltrats per tal de fulminar la nostra llengua. Un altra solució més digna per a ella fora que trobés feina en un supermercat. ■

PLATAFORMA PER LA LLENGUA

L'ONG del català

Fes-te'n soci!

Volem viure plenament en català

www.plataforma-llengua.cat

PLATAFORMA PER LA LLENGUA

De Salses a Guardamar
i de Fraga a l'Alguer

Som
10 MILIONS,
som **UNA LLENGUA**

Aturem el secessionisme lingüístic!

Signa aquí

FOSCOR

Jaume Campàs i Fornols
Escriptor i historiador

La victòria de Trump als Estats Units d'Amèrica ha estat una apagada a les llums de la raó. Tal com denunciava un articulista, hi governarà un individu que se'n fot imponentment de les institucions i de les lleis nord-americanes i, fins i tot, dels mateixos ciutadans que l'han tornat a votar amb un entusiasme irracional.

Hem de pensar que aquesta victòria és més que una victòria, esdevé un canvi de rumb internacional sorgit d'una proposta programàtica que genera una manera de fer perniciososa i que, en temps a venir, pot crear tendència. Ens cal recordar —i els mitjans en van anar plens— que el nostre protagonista té pendents encara tres acusacions penals. Una per haver comprat el silenci d'una actriu pornogràfica. L'altra, per haver subvertit els resultats electorals a l'estat de Geòrgia. L'altra, per haver instigat l'assalt al Capitoli, sota una turba de seguidors fora de seny que no varen acceptar la derrota d'unes eleccions. I això no el preocupa?

A banda d'aquests fets detestables, ens cal afegir un Trump que fa ostentació impúdica del seu llenguatge agressiu, menteix descaradament, profereix amenaces, diu barbaritats sense cap vergonya. A tall d'exemple, quan diu que farà fora deu milions d'immigrants dels Estats Units, hom es pregunta, com pot ser? Quan aquest país s'ha nodrit de la immigració, foragitant els antics nadius, els indis. Aquesta manera de fer —com diuen els analistes— esdevé una actitud perillosa perquè no deixa de crear un estil de vida, que ell mateix preconitza.

Dóna ales a tots els incívics, quan substitueix els insults o el motiu feridor pels arguments o raonaments possibles. Al mateix temps manifesta una masculinitat no acomplexada de caire agressiu, quan es tracta de relacionar-se amb els altres.

Aquesta actitud, aquest patró o model de vida, instaura de facto una situació d'inseguretat a la resta de població avesada en la confiança, la franquesa, la tranquil·litat, i entra en joc la por, que cada cop guanya terreny. Trump manté una actitud dictatorial per tal de posicionar-se amb la seva veritat, no en la veritat.

Enfront d'aquesta manera de fer i actuar quedaran condicionats els compromisos democràtics emprats a escala mundial per a la recerca de la pau i la reconciliació, com també els avenços sobre les polítiques socials, econòmiques climàtiques, que cauran sense cap resolució possible. ■

www.cooperativa70.coop

C. Font i Boet, 7 08140

Caldes de Montbui

Tel.: 93 865 45 30

A/e. coop70@cooperativa70.coop

Les llunes i els calàpets

Carles Montpart Tura

L'escriptor mallorquí Antoni Vidal Ferrando és un dels poetes i narradors més destacats de l'anomenada generació dels 70. Malgrat l'evident qualitat de la seva poesia, de les seves novel·les i de les seves narracions, és un autor força desconegut pel gran públic fora de l'àmbit illenc. La reedició, trenta anys després de la seva publicació, de la seva primera novel·la, és un bon motiu per parlar-ne en la nostra secció d'aquest me

Un nen de la postguerra

Antoni Vidal Ferrando (Santanyí, 1945) va néixer en el si d'una família humil d'un poble del migjorn de Mallorca. El pare, Andreu Vidal Vidal, va ser un home de mar, primer com a grumet i més endavant com a mariner, contramestre i, finalment, com a patró de cabotatge. La mare, Antònia Ferrando Portell, a part de portar la casa, era brodadora.

El pare, Andreu Vidal, que sovint també formava part de tripulacions dedicades al contraban, passava moltes temporades fora de casa. El petit Antoni, que era fill únic, va créixer, doncs, força emmarat. Durant la guerra civil, el pare d'Antoni Vidal va ser obligat a entrar a les files dels revoltats, i va ser enviat al front d'Andalusia. Allà es va passar a les tropes republicanes, fet pel qual, al final de la guerra, va ser empresonat durant nou mesos al penal de Cartagena. Posteriorment, ja a Mallorca, tota la família va patir diversos tipus de represàlies.

Segons Miquel Àngel Vidal, autor de l'esbós biogràfic *Antoni Vidal Ferrando* (*Retrat* núm. 38, AELC, 2024), publicat amb motiu de la concessió a l'autor del XXIIIè Premi Jaume Fuster dels Escriptors en Llengua Catalana (2023), i que hem pres com a base per a l'elaboració d'aquest article, l'ambient, en els primers anys de vida de n'Antoni al poble, era de carestia i de misèria. No hi havia clavegueram, ni aigua corrent, ni cap comoditat. «Allò pareixia l'època medieval: rogatives, parts de rosari, mutilats de guerra, cans rabiosos, els femers i els animals dins les cases, malalties contagioses, captaires que demanaven almoïna, gitanes que deien la bonaventura. La major part del dia no hi havia llum, que s'encenia a entrada de fosca i s'apagava a les dotze del vespre.» (les citacions literals de l'escriptor que anirem transcrivint són reportades per l'autor del *Retrat*, i estan extretes del seu llibre-entrevista *Antoni Vidal Ferrando. La mà de l'escriptor* (Leonard Muntaner, 2021).

De petit, Antoni Vidal va ser un nen força malaltís, fet que li va comportar

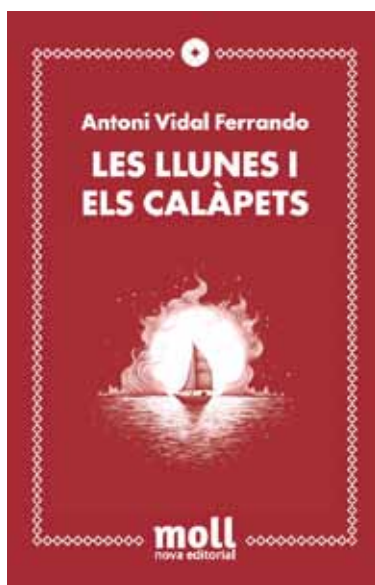
haver d'estar moltes temporades al llit. Al tres anys va patir una colitis que va esdevenir crònica, i abans de fer la primera comunió va patir una nefritis que només va desaparèixer gràcies a les bones arts d'un curandero del barri de Santa Catalina de Palma. Aquestes convalescències van ser la circumstància que va posar Antoni Vidal en contacte amb la lectura. Primer llegint tebeos i, més endavant, llibres. Com que a l'escola no hi havia biblioteca i a casa seva només hi havia un exemplar del *Quixot*, les lectures van arribar

gràcies als llibres que li regalaven uns enquadernadors de Barcelona que estiuejaven a Santanyí. Versions castellanes de *Les mil i una nits*, de *L'illa misteriosa*, de Verne, d'*Els viatges de Gulliver*, de Swift, de *Moby Dick*, de Melville, entre molts d'altres.

Segons Miquel Àngel Vidal, malgrat que el petit Antoni va viure una època difícil i amb poca salut, no es va sentir mai un nen infeliç. El propi autor ho rememorava en el llibre-entrevista esmentat amb aquestes paraules: «Jo no em vaig sentir mai desgraciat. Mumare es treia el menjar de la boca per donar-me'l a mi. Vaig ser molt de temps la jugueta de les àvies i de les meves ties. Els nostres veïnats eren molt amables i jo entrava dins ca seva com si fos ca nostra. M'agradava llegir i m'agradava jugar i ben aviat vaig tenir amics, alguns dels quals m'han durat tota la vida.»

Un bon estudiant

Antoni Vidal va estudiar a l'escola de Santanyí que, com era habitual a l'època, era una institució integrista destinada a enaltir les virtuts de l'ideari del nou règim franquista. Segons ha recordat l'autor, totes les activitats lectives eren en castellà, però al pati, i fins i tot a dins l'aula entre els companys, el català era l'única llengua que utilitzaven. Com que Antoni era un bon estudiant, i en aquella època no passaven de curs segons l'edat sinó segons el grau de coneixements, als nou anys ja anava al curs dels grans. Tot i que l'escriptor no guarda especial mal record dels mestres que va tenir, sí que té present l'ambient de por en què es feia viure els infants: «Sempre et senties amenaçat, sempre tenies por d'anar a l'infern, por dels càstigs d'algun superior o que els al·lots més grans et volguessin pegar; escrivies als Reis i no et duïen quasi res del que els demanaves. Per si no n'hi hagués prou, tot estava prohibit. O perquè era pecat o perquè el batle no ho volia o perquè ho deia el rector de la parròquia.»

Com que els mestres veien que Antoni Vidal tenia facilitat per estudiar i li agradava molt llegir, van insistir als pares perquè continués estudiant. Gràcies a la decisió de la mare, Antoni va fer l'examen d'ingrés de Batxillerat a l'Acadèmia Mayol de Palma, en el qual va obtenir la màxima nota. Pel setembre de 1955, doncs, va començar, amb alguns companys més del poble, els estudis de batxillerat elemental com a alumne lliure. Durant el curs, un mestre de Santanyí els preparava i pel juny anaven a examinar-se al col·legi Fra Joan Ballester de Campos. Als tretze anys, quan havia acabat el quart curs de batxillerat i preparava l'examen de revàlida, Antoni Vidal va escriure els seus primers versos. Eren

en castellà, ja que fins aleshores l'únic contacte que el futur escriptor havia tingut amb la literatura catalana eren les *Rondaies mallorquines* de Mossèn Alcover, que sobretot coneixia per transmissió oral.

Un cop aprovat l'examen de revàlida, Antoni Vidal, que tenia clar que li agradaria ser mestre, es va presentar i va aprovar l'ingrés a Magisteri. Tot i haver-se pogut matricular com a alumne lliure, però, quan pel juny de 1960 es va anar a examinar de primer curs no li van permetre de fer-ho perquè encara no havia complert els quinze anys. Per aquest motiu, pel setembre va haver de tornar a matricular-se de primer, ara com a alumne presencial a Palma. Durant la setmana vivia a la capital, a casa d'uns oncles, i el cap de setmana i les vacances tornava a Santanyí.

El despertar de la consciència lingüística

En aquesta època Antoni Vidal va entrar en contacte amb Bernat Vidal i Tomàs, un farmacèutic i erudit de Santanyí que a les tertúlies de la rebotiga de la farmàcia i a través d'una publicació local va esdevenir un autèntic mentor del futur escriptor. Antoni Vidal va publicar alguns articles al quinzenal *Santanyí*, encara en castellà, però serà el

mateix Bernat Vidal qui el convencerà d'escriure en català arran d'uns versos que li va mostrar perquè n'hi donés la seva opinió.

Bernat Vidal no només li va ensenyar a valorar la pròpia llengua, sinó també el país, l'art i la cultura. L'any 1963 Antoni Vidal va conèixer Blai Bonet, el poeta de Santanyí que, tot i que residia a Barcelona, passava temporades al poble. Antoni Vidal el recorda com una persona molt cordial, enginyosa i divertida, i que li va demostrar amb la seva obra que "les mateixes meravelles que es feien en castellà es podien fer en català". En aquells moments Antoni Vidal ja s'havia convertit en un gran lector de poesia castellana clàssica —

Bécquer, Espronceda— però sobretot havia descobert el que seria el seu gran referent en poesia, Federico García Lorca, que, juntament amb Antonio Machado, representaven no només uns grans poetes sinó que també encarnaven la lluita per la llibertat.

Exercici del magisteri i compromís polític

Un cop superats els tres cursos de Magisteri i aprovada la revàlida amb disset anys, Antoni Vidal es va dedicar a preparar oposicions i a fer tres mesos de pràctiques. L'any 1964 les va aprovar i, com que no va aconseguir plaça a Mallorca, va triar l'Escola Graduada número 2 de Maó, a Menorca, on s'hi va estar durant tres cursos. El seu company d'estudis i de destinació, Miquel Vanrell, es va convertir en el seu millor amic i, com va dir en més d'una ocasió, en el germà que mai no va tenir. Les vivències d'aquells tres anys a Menorca — entre 1964 i 1967— van deixar una fonda empremta tant en la vida com en l'obra poètica d'Antoni Vidal.

L'escriptor, que se sentia lliure sense haver de dependre econòmicament dels pares, va entrar en contacte amb cercles de gent culta de l'esquerra catalanista que varen accentuar la seva consciència social i política i la necessitat d'implicar-se en la lluita per recuperar la llengua literària i la llibertat. Vidal participava en diversos moviments d'agitació cultural i d'oposició al franquisme al mateix temps que començava a estudiar català, seguia les novetats editorials que arribaven a l'illa des de Catalunya i escoltava les reivindicacions que propagava la Nova Cançó. Uns dels moments culminants d'aquest procés els van representar el

concert de Raimon al Teatre Principal de Maó i la lectura de *Nosaltres, els valencians*, de Joan Fuster.

Durant aquests anys, Antoni Vidal va escriure els seus primers llibres de poemes —clarament influïts per la lectura de Blai Bonet— que va enviar a diversos certàmens, però que no van ser premiats ni publicats. El jove poeta tenia molts dubtes i no se sentia satisfet del que escrivia, ja que li semblava que no acaba de trobar ni l'estil ni l'expressió adequada al que volia dir. Bernat Vidal, el seu mentor, li va recomanar que es decantés cap a la poesia social, que era la que en aquell moment estava més en auge, però, tot i intentar-ho, Antoni Vidal no

va acabar de trobar-s'hi còmode.

Retorn a Santanyí

Seguint un suggeriment de Bernat Vidal, que li va recomanar d'estudiar una llicenciatura, Antoni Vidal es va matricular lliure a la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona amb la intenció —un cop superats els dos cursos comuns— d'estudiar Filologia per tal de millorar la seva escriptura. Al final, però, a conseqüència del trasllat del seu expedient a la nova Facultat de Filosofia i Lletres de Mallorca, i del fet que si volia fer Filologia no li convalidaven totes les assignatures fetes a Barcelona, Antoni Vidal va acabar cursant Història General, estudis en què es llicenciaria l'any 1978. Mentre estudiava la carrera, com a mestre es va anar especialitzant en la didàctica de l'ensenyament de la Història i de les Ciències Socials.

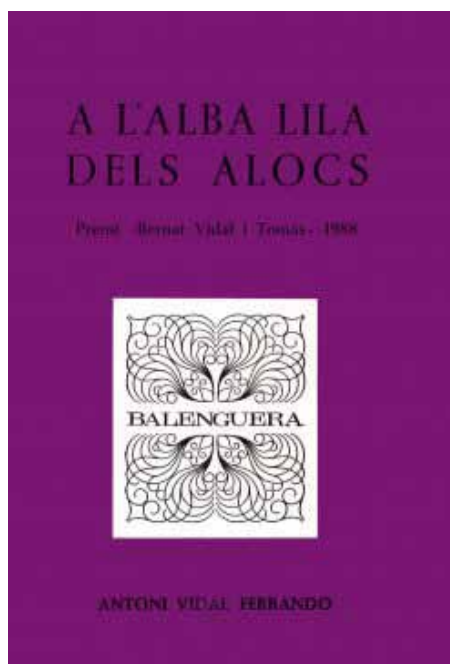
L'any 1967 Antoni Vidal va obtenir un nou destí com a mestre, ara a Mallorca, concretament a la Colònia Sant Jordi, a tretze quilòmetres de Santanyí. Amb vint-i-dos anys, doncs, va començar una nova etapa laboral en una escola molt petita —no gaire més de dotze alumnes— que presentava una gran precarietat: «De recursos, cap ni un. Ni un cèntim per a material ni per a res. A vegades fèiem un poc net amb els al·lots. El primer any vàrem estar a un edifici amb les teulades que queien.»

Pel que fa a l'escriptura, Antoni Vidal decideix que els seus intents poètics estan molt lluny de la qualitat literària dels seus models i decideix deixar d'escriure. És

en aquest moment que comença la relació amb Rosa de la Iglesia, una estudiant lliure de Magisteri que esdevindrà la seva companya al llarg de tota la vida. Vidal ho recorda així: "M'abandonà la poesia. Però no em vaig sentir desgraciat. Els fets m'havien concedit l'amor de na Rosa. No vaig saber què era la felicitat fins que la vaig conèixer. Per ella, fins i tot vaig tornar a anar a missa". Amb Rosa, Antoni Vidal compartirà una gran afició pel ball i també destí professional, ja que tots dos van ser assignats a l'escola de Ses Salines, a partir de l'any 1969, una plaça que van ocupar durant onze anys. El 19 de juliol de 1971 Rosa i Antoni es van casar i es van instal·lar a Santanyí, en una casa nova construïda en un solar que havia estat de l'àvia materna de l'escriptor. El matrimoni tindrà dos fills, l'Antònia i l'Andreu.

L'arribada de la democràcia

Antoni Vidal va viure l'arribada de la democràcia i del procés de transició política amb joia, però amb la reserva que més endavant expressaria amb aquestes paraules: "¿De debò que les mateixes persones que havien propiciat i havien gaudit dels favors d'un règim tan infame com el del general Franco, d'avui a demà, podien passar a ser demòcrates? Pensava en els caps militars, en els membres de l'alta magistratura, en les grans fortunes que havia generat la corrupció del sistema, en els interessos inconfessables de molts de sectors de l'església catòlica, en tots els que havien rebut prerrogatives i prebendes, en els milers i milers de càrrecs amb què la dictadura havia pagat el suport dels seus incondicionals. Encara n'hi ha molts de vius, i els que ja no hi són prou que tengueren temps de deixar ben instal·lada la prole. Passa que la democràcia no és una meta, és un camí que no s'acaba mai; i la que hem arribat a aconseguir, avui per

avui, és d'una intensitat molt baixa".

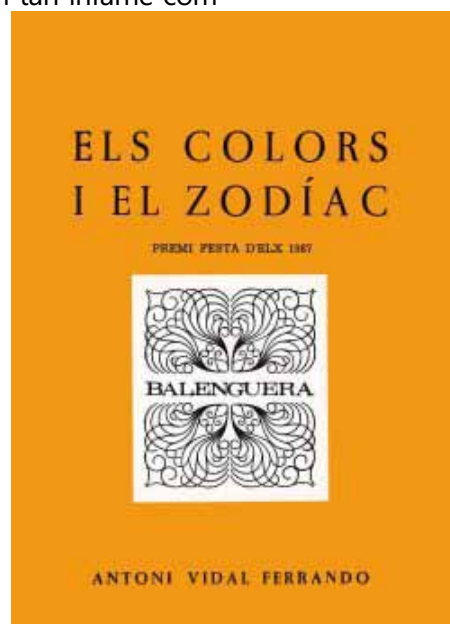
Tot i trobar-se molt bé a l'escola de Ses Salines, tant Antoni com Rosa l'any 1980 van concursar i guanyar plaça a l'escola de Santanyí, de la qual Antoni en va ser el secretari i un dels principals dinamitzadors. Ho van fer per estar a prop dels pares, que s'anaven fent grans, i per poder cuidar-los en cas de ser necessari.

A partir de l'any 1978, un cop obtinguda la llicenciatura, Antoni Vidal es va dedicar força a la investigació, a la divulgació i a la didàctica de la història de Mallorca, una tasca de la qual van sorgir diversos llibres destinats a l'àmbit educatiu. Més endavant, a partir de l'any 1998, i després de trenta-quatre cursos de mestre, Antoni Vidal va passar a ser professor al nou institut de secundària de Santanyí, en el qual va impartir classes de Ciències Socials al primer cicle de l'ESO fins a la seva jubilació l'any 2006.

Retorn a la poesia

L'any 1986, i després de la travessia d'un llarg desert literari de disset anys, Antoni Vidal Ferrando va reprendre l'escriptura amb la publicació del seu primer llibre de poesia, *El brell dels jorns* (Ajuntament de Gandia, 1986), que va obtenir el premi Ausiàs March. L'autor recorda aquest moment així: "Llavors, de cop i volta, d'una manera que ni sabia explicar, la literatura em va tornar a cridar amb una força gairebé imperativa. Feia uns disset anys que no m'havia sortit ni un vers. No sé si va ser l'atzar o el destí. Però des d'aleshores no he deixat de ser pura passió literària."

A aquest primer poemari el seguiran *Racó de n'Aulet* (Moll, 1986), *A l'alba lila dels alocs* (Moll, 1988), *Els colors i el zodíac* (Moll, 1990), *Cartes a Lady Hamilton* (Columna, 1990), *Calvari* (Bromera, 1992), *Bandera blanca* (Proa, 1994) *El batec de les pedres*

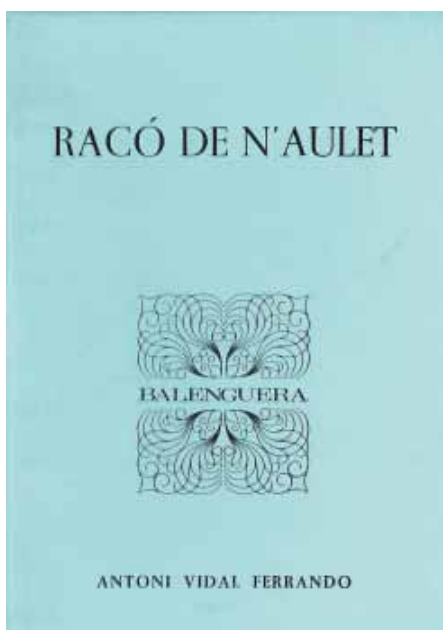

(Edicions 62, 1996), *Cap de cantó* (Proa, 2004), *Gebre als vidres* (Meteora, 2012), *Aigües desprotegides* (Jardins de Samarcanda, 2018) i *Si entra boira no tindrè on anar* (Proa, 2022), la majoria dels quals publicats amb l'aval de prestigiosos premis de poesia. Per l'últim títol, Antoni Vidal va obtenir el premi Carles Riba. En conjunt, es tracta d'una obra poètica densa i molt treballada que s'erigeix com una de les més sòlides dels autors de la seva generació.

El poeta menorquí, i gran amic d'Antoni Vidal Ferrando, Ponç Pons, valorava així la seva trajectòria: "Antoni Vidal Ferrando és un poeta absolut, radical, total, un poeta sense trampes, sense perdó, sense excusa. Apartat del món superflu i convencional que ens envolta, arrelat al món atàvic del seu Santanyí natal, Antoni Vidal Ferrando va ser poeta molt prest, però va publicar molt tard. No es va deixar enlluernar per l'ambició de la fama o el gust de veure el seu nom imprès a una coberta i va madurar, en silenci, durant anys, el seu món literari fins que, segur i amb veu pròpia va iniciar una trajectòria fulgurant, plena de premis, que no l'ha apartat, però, del seu constant aprenentatge ni ha tacat d'envaniment la seva enorme humanitat." ("Antoni Vidal Ferrando guanya la Flor Natural dels Jocs Florals de Barcelona", *El Mirall*, núm. 68, maig/juny de 1994).

Per al crític i poeta D. Sam Abrams, "Vidal Ferrando és un clàssic en el sentit del terme que li donava Óssip Mandelstam, és a dir, del poeta que revoluciona el panorama de la lírica a base de recordar-nos les veritats eternes de la vida d'una manera fresca, viva i actual" ("Vidal antològic", *Avui*, 20 de març de 2006). Fruit d'aquesta intensa activitat poètica, Antoni Vidal Ferrando va reprendre la relació amb Blai Bonet, que havia quedat en suspens durant tots els

anys en què va deixar d'escriure. A partir d'aquesta amistat, i gràcies a les gestions fetes per l'escriptor, a partir de l'any 1987 l'escola de Santanyí passà a anomenar-se —malgrat l'oposició de les forces més retrògades— Col·legi Públic Blai Bonet.

El pas a la narrativa

Amb una consolidada trajectòria com a poeta, Antoni Vidal i Ferrando es va plantejar fer un salt a la narrativa, a la possibilitat d'expressar-se a través de narracions i novel·les. Ell mateix ho ha explicat amb aquestes paraules: "Jo sempre havia pensat que era incapaç d'escriure una novel·la. Ho veia com un impossible. En part, perquè, quan

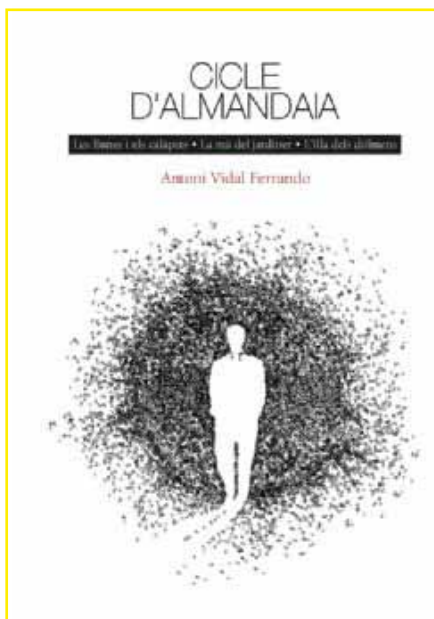
escric, la meva tendència natural és a ser molt sintètic i, en general, la sensació que tenia, i que encara tenc, era que a moltes novel·les, els sobra més de la meitat de les pàgines. [...]. A poc a poc, me'n vaig anar adonant que tenia necessitat de dir coses que no hi havia manera de saber-les dir en vers i, empès per la necessitat, per la curiositat i per les ganes de superar-me i d'emprendre noves aventures literàries i intel·lectuals, un bon dia, em vaig posar el repte de fer una novel·la".

Aquesta desig es va concretar en *Les llunes i els calàpets* (Moll, 1994; Nova Editorial Moll, 2024), una novel·la que narra la història d'una família i d'una comunitat pagesa i marinera de Mallorca durant un període que va des de principis del segle XX fins a la Guerra Civil. L'autor hi va treballar durant tres anys, i les bones crítiques l'estimularen a continuar seguint en aquest nou camí i combinar-lo amb la creació lírica. La nova edició d'aquesta novel·la, trenta anys després de la seva publicació, és una bona ocasió per posar d'actualitat un gran narrador que, com hem dit al principi, és encara força desconegut —sobretot al Principat— per les noves generacions de lectors.

Les llunes i els calàpets és un llibre dens, de lectura lenta, que exposa els fets amb un gran dosis de poesia i amb un llenguatge molt acurat, i que, sobretot, més que dir, suggereix. Xavier Serrahima, al pròleg de l'edició que comentem ens proposa, fins i tot, una experiència feta de tres lectures: "En una primera lectura, probablement ens fixarem, sobretot, en l'argument que ens narra —més aviat, que ens *evoca* [...] En una segona lectura, més atenta, més pausada, en la qual ja no sentirem la urgència o la inquietud de saber *què passa*, de saber *com acabarà*, tindrem l'oportunitat d'adonar-nos de tot el que hi havia *més enllà* (i *per damunt*) de la història[...] Si [...] ens hi submergim una tercera vegada, ja amb el tan ric i enriquidor bagatge de les dues lectures anteriors, acabarem d'assaborir la lectura per complet, *trobant*, o, més aviat, *veient aparèixer* o fent-se presents, al nostre davant, tots aquells petits detalls, quasi insignificants, que confereixen a una obra d'art la seva grandesa: que en garanteixen la perdurabilitat i la universalitat" (ed. cit., "Pròleg", p. 10-11). Com el lector deu haver observat, Serrahima ens planteja un repte que només poden suportar les grans obres literàries.

Segons l'autor del pròleg, *Les llunes i els calàpets* ens ofereix, a través d'una escriptura que presenta un aire mític o èpic que s'acosta al realisme màgic llatinoamericà —més d'un cop s'ha relacionat aquesta novel·la amb *Cien años de soledad*, de Gabriel García Márquez—, "una radiografia interior ensem personal i social: d'ell mateix, dels personatges però, també, d'una època; d'una època (i d'un espai) que marxà per no tornar mai més" (ed., cit., "Pròleg", p.12). Aquesta nova edició de la novel·la —que va ser una de les grans sorpreses editorials l'any en què es va publicar per primer cop— presenta, com a complement del "Pròleg", un conjunt de quaranta petits textos d'autors actuals que parlen d'algun aspecte de la novel·la

i que ajuden a valorar la seva qualitat literària. El poeta i narrador Sebastià Alzamora diu, per exemple, que *Les llunes i els calàpets* "és [...] una fita de la narrativa i la prosa en català de les darreres tres dècades, on es reuneixen l'historiador [...], el poeta líric i visionari [...] i el fabulador d'àl·legre llarg, pols ferm, mirada penetrant i estil d'orfebre." (p. 19); el també poeta i periodista Miquel Cardell en destaca la "plena harmonia, completa intercomunicació i absoluta interconnexió entre el món que vol evocar i el llenguatge a través del qual se l'evoca. Tot plegat em convenç que es tracta d'una de les grans obres de la narrativa mallorquina del segle XX i, sense cap dubte, una de les grans obres del seu autor: una obra mestra, m'atreveiria a dir" (p. 23). Com a última mostra d'aquest conjunt d'opinions, Gabriel Janer Manila en fa el següent resum: "Antoni Vidal Ferrando ens ha parat el parany més pervers que només aconsegueix la gran literatura. Ha pouat en la vella memòria i ha escrit la crònica d'un poble pagès i mariner durant les primers dècades del segle XX. La seva escriptura, delicada i bella, ens parla de les cendres que un dia van ser foc, dels enigmes que travessen el seu univers, de les maldats que afaïçonaren el seu temps: la guerra, la crueltat, la repressió, els dies perduts, el drama d'un país que ha venut la seva ànima..." (p.27).

La vida d'un nen de la postguerra

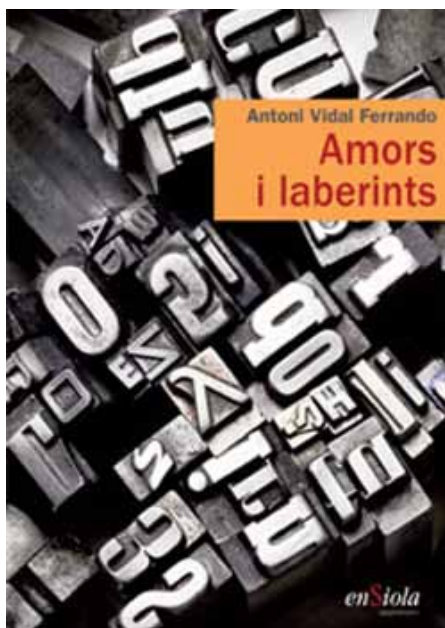
Com ens explica Miquel Àngel Vidal al seu *Retrat*, "com que els vents de la creació i la literatura eren favorables", Antoni Vidal començà a pensar en un nou projecte novel·lístic, que es va acabar convertint en *La mà del jardiner* (Edicions 62, 1999), una novel·la en què l'autor va estar treballant quatre anys. L'obra va guanyar el premi Sant Joan —instituit per la Fundació Caixa de Sabadell—, fet que va representar que per primera vegada una novel·la seva es publicqués en una gran editorial

del Principat i tingués una àmplia difusió. L'any 2001 se'n va publicar a l'editorial Muchnik una traducció al castellà feta per Joan Pla.

En aquesta ocasió l'autor va situar la narració en plena postguerra al mateix espai rural —també en aquest cas sense nom concret— de *Les llunes i els calàpets*. A més de la visió de Mallorca ara durant els anys 40 i 50, va presentar els fets relatats com a conseqüència dels enfrontaments entre els dos bàndols durant la Guerra Civil. Es tracta també d'un text dens, d'un alt contingut poètic i escrit amb una gran ambició lingüística. La novel·la està estructurada en trenta-dos capítols que, pel fet d'estar escrits sense utilitzar el punt i a part, transmeten amb especial força i amb un gran sentit de l'oralitat els fets viscuts per un nen que tan aviat són percebuts pel lector a través de la veu de la infantesa més innocent com des de l'escepticisme de l'adult.

Quan es va publicar, el crític literari Pere Rosselló Bover la va saludar amb aquestes paraules: "Amb la seva novel·la Antoni Vidal Ferrando aconsegueix bastir un retrat ampli, i alhora crític, de la postguerra a Mallorca. Però sobretot, ens ofereix una anàlisi de l'ànima humana que, tot escapant del localisme, assoleix uns valors universals". ("La mà del jardiner: una nova versió de la novel·la de postguerra", *Lluc*, núm. 812, 1999), i el gestor cultural Joan Ripoll en destacava la singularitat del seu estil: "Cal remarcar, d'antuvi, la saviesa estilística emprada, que confereix a la novel·la un toc molt personal i ben aconseguit. Els trenta-dos capítols són escrits amb la rauxa d'una sola tirada, cadascun en un sol i llarg paràgraf, sense cap punt i a part; en canvi, la fluïdesa de l'escriptura (i de la lectura) es referma en l'ús de les frases curtes, separades pel punt i seguit, la

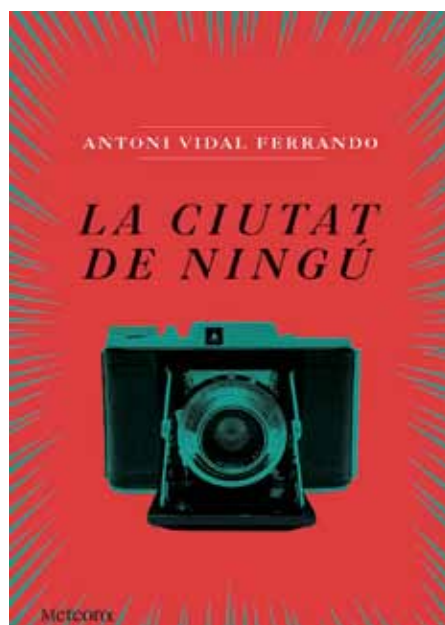
qual cosa confereix un dinamisme a l'acció narrada, assegurant-ne el ritme. El conjunt crea un clima barroc, d'escenes quotidianes no exemptes, però, d'una certa màgia, d'una mena d'al·lucinació, que per obra de la hipèrbole, de la ironia, i fins i tot de la poesia, transmet una realitat esfereïdora." ("Tot menant la mà del jardiner", *Diari de Sabadell*, 17 de juliol de 1999).

El Cicle d'Almandaia

Com ens explica Miquel Àngel Vidal al seu *Retrat*, mentre Antoni Vidal escrivia la novel·la *La mà del jardiner* es va adonar de les connexions amb l'anterior i va pensar que podrien ser part d'un cicle novel·lístic més extens, d'una crònica de la Mallorca

del segle XX. Tenia clar que serien novel·les corals i que s'ubicarien al mateix lloc. No volia repetir trames ni personatges, però sí que havia de tenir un element aglutinador: el de l'espai físic i l'espai humà. I amb aquesta intenció va començar a perfilar el tercer volum, que començaria a finals dels anys cinquanta i arribaria a l'inici del segle XXI. En aquest moment és quan l'autor pensa que l'espai comú de la trilogia estaria bé que tingués un nom. Finalment tria *Almandaia*, un topònim que suggereix un origen àrab i que esdevé

ja per sempre més la transfiguració literària de Santanyí.

La tercera novel·la, *L'illa dels dòlmens* (Ensiola, 2007, Premi Crítica Serra d'Or de novel·la 2008) narra l'ascensió i la caiguda d'un polític corrupte i, al mateix temps, fa un retrat de la Mallorca de les últimes dècades del segle XX, caracteritzat pel creixement de la riquesa material —a partir de l'explotació turística de l'illa— però també de la pobresa moral, tant del protagonista com d'un gran part de la societat. Es tracta d'una obra exigent i ambiciosa, escrita amb l'alternança de dos narradors, un en primera persona protagonista i un altre en segona persona

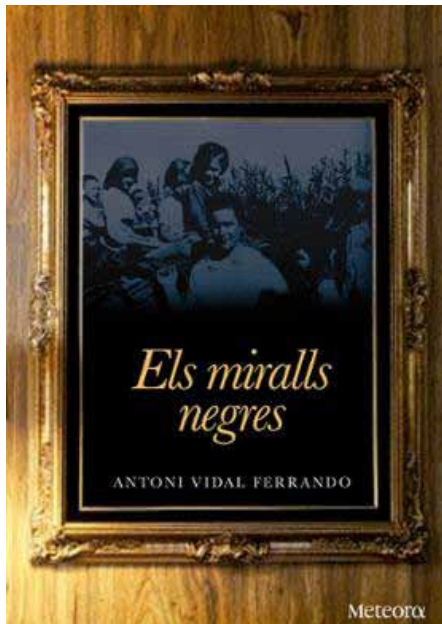
omniscient, que presenta un estil més convencional, menys metafòric —allunyat de l'alt grau de lirisme de les dues primeres novel·les—, però que resulta plenament efectiva i, llegida ara, totalment actual.

Les tres novel·les finalment van ser publicades conjuntament en un volum de més de vuit-centes pàgines titulat *Cicle d'Almandaia* (El Gall Editor, 2015, amb pròleg de Lucia Pietrelli). El poeta mallorquí Jaume C. Pons Alorda en parlava en aquests elogiosos termes: "Ho han tornat a fer: El Gall Editor es responsabilitza de la publicació d'un nou volum molt important de la literatura catalana recent, tot demostrant que són les editorials petites les que segueixen mantenint una grandesa absolutament celebrable. En aquest cas es tracta del *Cicle d'Almandaia*, d'Antoni Vidal Ferrando, obra que uneix, per primer cop en un mateix llibre, la trilogia narrativa d'aquest autor, que a través del poble d'Almandaia aconsegueix crear un territori llegendari de la mateixa força que la Yoknapatawpha de William Faulkner, la Macondo de Gabriel García Márquez, la Región de Juan Benet, la Santa Teresa de Roberto Bolaño o la Benborser de Salvador Company." ("Antoni Vidal Ferrando conversa amb els titans de la carronya", *Núvol*, 18 de juliol de 2015).

Últims títols

Un cop tancat el "Cicle d'Almandaia", Antoni Vidal encara ha publicat, fins ara, diversos llibres de narracions. *Amors i laberints* (Ensiola, 2010) és un "dietari sense dates", escrit entre 2008 i 2010, que inclou fragments assagístics, autobiogràfics i poètics i que es revela com un text important per entendre la seva manera de pensar i escriure. *Els miralls negres* (Meteora, 2013), en canvi, està constituït per dotze relats que van des del detall més local a l'observació més global, sempre a partir d'una innegable visió mallorquina i universal i amb una voluntat de recuperació d'una memòria històrica que no s'hauria d'haver perdut mai.

La novel·la curta *La ciutat de ningú* (Meteora, 2016) presenta un home, fill de falangista, que rememora en forma de monòleg bona part de la seva vida a través d'una queixa impregnada de deliri, sarcasme i amargor.

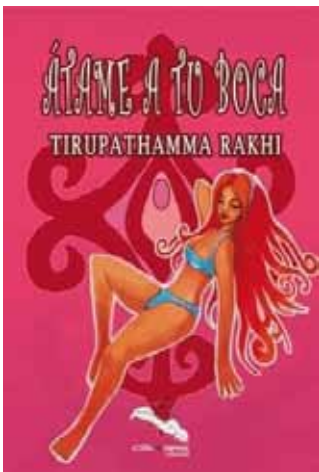

Viu a ciutat, però enyora la ruralia i es passa moltes hores contemplant el cel a través del seu telescopi i trobant a faltar Corinna, la seva antiga esposa, ex model, i la tia Olga, un mite sexual de joventut. Per damunt de tot, però, el que l'obsessiona és que gent contrària no li prengui unes fotografies relacionades amb el seu pare, fetes en èpoques fosques, impossibles d'oblidar. Per Miquel Àngel Vidal, "la novel·la és una metàfora del món embogit, delirant i deshumanitzat d'avui en dia, en el qual la raó i el seny queden relegats pel fanatisme i la ignorància, i les lleis que ens regeixen estan fetes sols per defensar els rics i els poderosos. És també una crítica ferotge al feixisme".

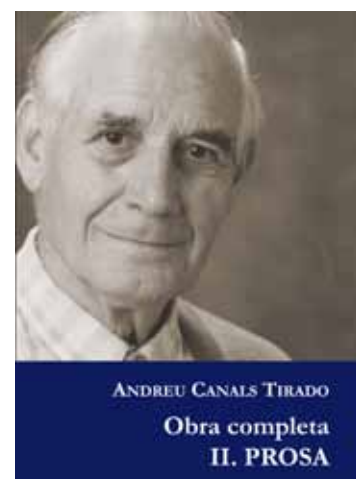
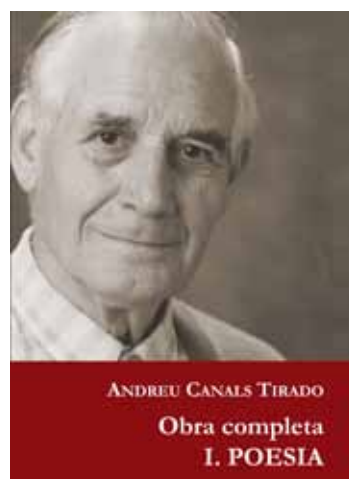
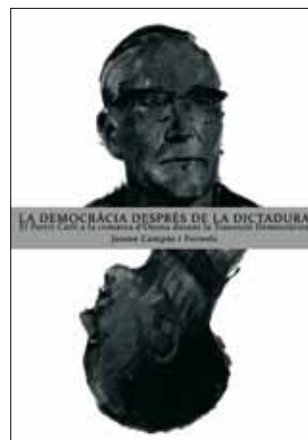
Finalment, Antoni Vidal Ferrando ha publicat *Quan el cel embogeix* (AdiA, 2020), una novel·la en què un vell escriptor insatisfet, alcohòlic i admirador de Marcel Proust vol fer una crònica literària de la seva època per tal d'aconseguir el prestigi que sempre li ha estat negat. D'aquestes dues últimes novel·les, l'autor n'ha dit el següent: "Jo partesc d'una base: sense poesia no hi ha literatura. Passa que, normalment, els versos solen tenir altes dosis de poesia i la prosa dosis menors. Però igualment és ver que hi ha prosa altament poètica i versos que no tenen ni un bri de poesia. Totes les novel·les, si són bones, en tenen a dojo; perquè, per exemple, un gran argument pot ser altament poètic. Jo de cada dia em decant més per intentar escriure amb la mateixa actitud els versos que la prosa, i crec que ja m'hi he aproximat un poc amb les meves dues darreres novel·les, *La ciutat de ningú* i *Quan el cel embogeix*. Les dic novel·les perquè estan escrites en prosa; però les vaig escriure amb una actitud semblant a la que a vegades he tengut escrivint versos."

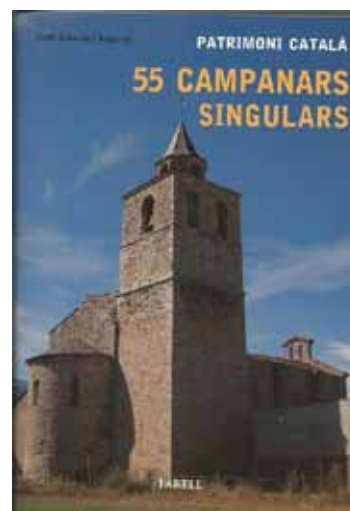
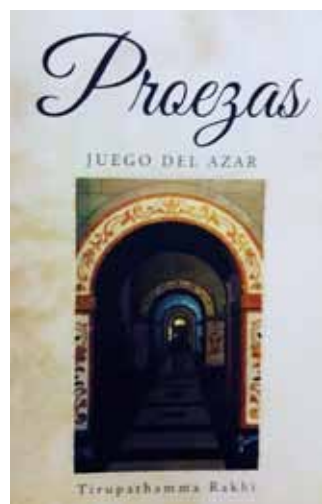
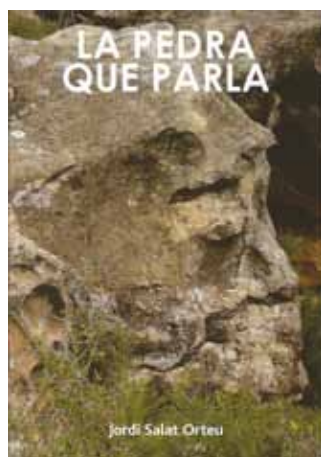
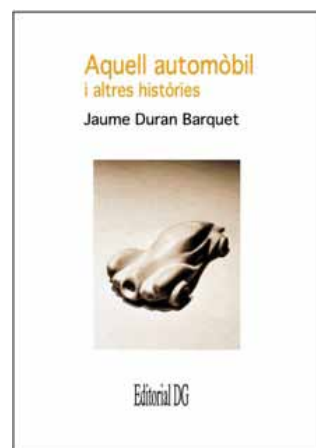
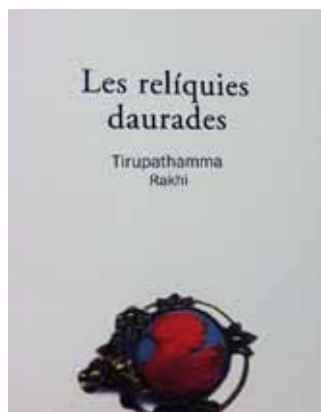
El 15 de juny de 2018 el Ple de l'Ajuntament de Santanyí va decidir atorgar a Antoni Vidal Ferrando la Medalla d'Or de la Vila, en reconeixement per la qualitat de la seva trajectòria literària. Actualment l'escriptor segueix vivint a Santanyí on, si tot va bé, el proper 9 de setembre complirà vuitanta anys. ■

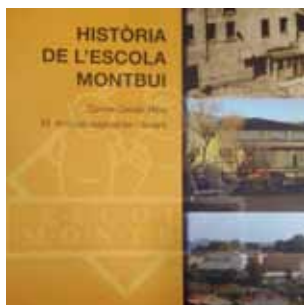
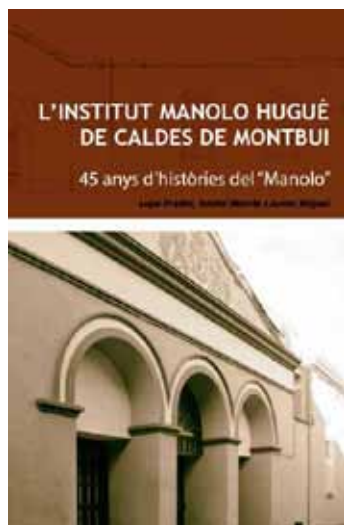
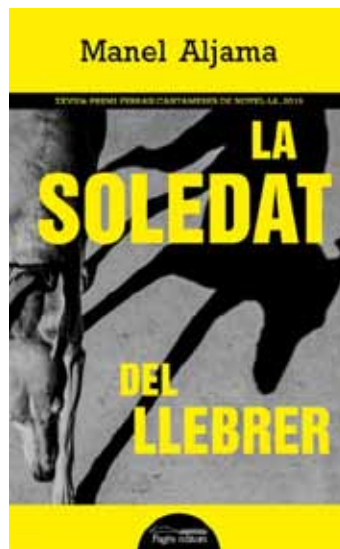
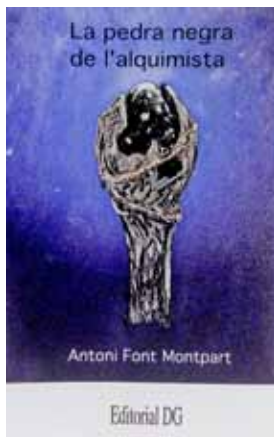
La TortugaAvui us recomana lectura: els llibres dels nostres col·laboradors.

NOVETAT

CURSOS UPCM PRIMER SEMESTRE 2025

Surveilled. 65 persones van ser espiades amb Pegasus per l'Estat per defensar el dret a l'autodeterminació. Acabarem l'acte amb un col·loqui amb **Jordi Solé** i altres persones afectades. **26 de gener 18h** Cafè del Centre

Història de la ciència com mai te l'han explicat, a càrrec d'**Ignasi Llorente**. **6 de febrer a les 19h** Teatre del Centre

Els Estats més o menys units d'Europa. Què és, d'on ve i cap on va la UE? a càrrec de **Jordi Solé**. **11 i 13 de febrer a les 19h** Aula del Centre

La intel·ligència dels ocells i altres feristesles, a càrrec d'**Abel Julien**. **Del 18 al 27 de febrer a les 19h** Ins Manolo Hugué (+ sortida de camp, 1 de març)

Estil amb propòsit: moda i empoderament femení com a eina de transformació personal, a càrrec d'**Helena Mayo i Mònica Pujadas**. **29 de març, 18h** Cafè del Centre

Esriptura creativa, nivell inicial, a càrrec d'**Oriol Molas**. **Del 17 de març al 19 de maig, 17:30h** Ins Manolo Hugué

Esriptura creativa, nivell avançat, a càrrec d'**Oriol Molas**. **Del 17 de març al 19 de maig, 19h** Ins Manolo Hugué

Dones en acció: Què pebrots és això de la cuina sostenible? conferència a càrrec d'**Ada Parellada**. **6 de març, 19h** Teatre del centre

Dones en acció, Psicologia i esport, a càrrec de **Vanessa Olmos**. **13 de març, 19h** Aula del Centre

Dones en acció, dones fent política, a càrrec de **Núria Carner**. **20 de març 2025, 19h** Aula del Centre

Dones en acció: Les dones compositoras al llarg de la història, a càrrec de **Carme Trobalon**. **27 de març, 19h**, Aula del Centre

Curiositats de medicina i art, a càrrec de **Rosa Ribas**. **8 de maig, 17:30h** Ins Manolo Hugué

Tres grans genis del Barroc, a càrrec de **Rosa Ribas**. **Del 15 al 29 de maig, 17:30** Ins Manolo Hugué

CENTRE ATENEU DEMOCRÀTIC I PROGRESSISTA

WWW.CENTREDEMOCRATIC.CAT · CORREDOSSOS DE BAIX 9-11

CALDES DE MONTBUI

Federació d'Ateneus de Catalunya

Ajuntament de Caldes de Montbui

Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

Diputació de Barcelona

PERSONATGES ABOMINABLES (60):

BOBADILLA VS. COLOM

Antoni Graugés Codina

Cristòfol Colom és per mèrits propis potser el més gran de la història d'Espanya i Francisco de Bobadilla la mala persona que li va amargar la vida: el va detenir i engrillonar. El cabronàs hauria de ser Bobadilla, però les coses no són mai com semblen.

Segons qui escriu els fets, la raó la té un o l'altre, veurem que diuen diferents historiadors, a veure si resultarà que tots dos són PERSONATGES ABOMINABLES. Anem als fets i vostès jutgin; és un pèl més complicat que la història que vàrem estudiar al batxillerat.

Després del primer i exitós viatge de Colom a les "índies" (1492), a l'any següent un nombrós grup de gent va embarcar en 17 vaixells amb la finalitat d'explorar, colonitzar i predicar la fe catòlica per les noves terres. Segons les Capitulaciones de Santa Fe, firmades pels reis, Colom tenia els càrrecs d'almirall, virrei i governador general dels nous territoris; després dels reis era el puto amo.

Les coses no van anar com s'esperaven, de buscar riqueses a trobar misèries, Colom no pagava els sous ni aconseguien les riqueses promeses. D'unes 1.600 persones que havien viatjat entre 1.493 i 1.498 (segon i tercer viatge) soldats, nobles, clergues, artesans i alguna dona, només en quedaven uns 330. Molts pocs varen tornar perquè no estava permès, la majora havien mort a causa de la gana, enfrontaments amb els indígenes i les malalties que feien estralls.

Com feien front els Colom, Cristòfol i els seus germans Bartolomé i Diego, a aquests problemes? Van resultar ser uns administradors nefasts. A mesura que la fam avançava no repartien els aliments emmagatzemats per vendre'ls a preus desorbitats, aliments que controlaven els Colom; si algú, per gana, anava a buscar aliment als nadius, el penjaven a la forca. Embargaven o canviaven servents nadius dels colons per aliments i després els venien com a esclaus; alguns cristians condemnats per qualsevol xorrada també eren venuts com esclaus; la cobdícia i l'avarícia guiava els seus actes. Per fer-nos una idea de l'ambient, en una ocasió va donar cent fuetades al seu criat Juan perquè no havia caçat suficients ocells pel seu dinar. Era tant el descontentament que fins i tot hi hagué motins, alguns dels quals, seriosos.

Les queixes de la colònia van arribar als Reis Catòlics que respongueren enviant a Francisco de Bobadilla a La Hispaniola com a governador i jutge

Suposat aspecte dels dos contrincants

Capitulacions de Santa Fe que donaven carta blanca a Colom

perquisidor (indagador). Per una banda estaven les queixes dels colons contra Colom i per altra banda les queixes de Colom contra alguns colons per actes de rebel·lió. Francisco de Bobadilla i Maldonado era oficial de la casa reial i cavaller de l'Ordre de Calatrava i tenia un passat com a comanador de diferents viles de Guadalajara, d'entre elles Auñón on la vila s'alçà contra ell pels seus abusos, intentant matar-lo i obligant-lo a fugir. Aquest individu es disputarà amb Colom el títol d'ABOMINABLE del mes.

Només desembarcar (any 1500), Bobadilla es va trobar amb Diego Colom perquè Cristòfol estava fora perseguint catòlics revoltats i Bartolomé empaitant indis. Diego no el va reconèixer com a màxima autoritat perquè el càrrec d'almirall/virrei del seu germà estava per sobre de jutge/governador de Bobadilla. Amb un ambient favorable per la desafecció de la població vers Colom, al cap de dos dies es va nomenar autoritat, es va apoderar de la fortalesa, fent-se càrrec dels presos i executant fidels als Colom, sense dissimular la seva parcialitat a favor dels revoltats.

Diego fou pres i encadenat en un vaixell i a continuació Bobadilla requereix la presència de Cristòfol. En tornar del viatge l'empresona i el convenç que cridi l'altre germà, en Bartolomé, per evitar mals majors. Quan arribà també el fa detenir i encadenar amb grillons a la fortalesa.

Un fet important: expropià en benefici propi els béns dels Colom, si uns eren avariciosos, l'altre no es quedava enrere. Bobadilla es va gastar rendes i tributs reials en aconseguir el favor de la gent, al·legant que els Reis Catòlics només volien tenir aquella terra al seu nom i la resta no els interessava. Igual que fan ara els de la dreta, va privatitzar tots els negocis públics en benefici de... efectivament, ho han endevinat!

Està bastant clar que Colom tenia bastants enemics a Castella i Bobadilla era amic dels enemics de Colom. Aquí és on l'historiador Marc Pons troba una mena de conspiració patriòtica perquè diu que els principals administradors colonials eren catalanovalencians, homes de la confiança dels germans Colom i els castellanolleonesos estaven gelosos per ocupar aquests llocs i els beneficis que comportaven. Pot ser.

En la causa oberta contra els germans Colom, Bobadilla va fer tres preguntes a 23 testimonis. La primera era si Colom va intentar rebel·lar-se contra els reis a l'arribada de Bobadilla. Aquesta qüestió no va quedar clara a

Bobadilla mana encadenar a Colom. Gravats de Théodore de Bry, 1594

més de xocar contra les instruccions de la corona que exigia saber quines persones s'havien alçat i amotinat contra la justícia a petició del mateix Colom. La segona era si Colom prohibia als eclesiàstics, mitjançant greus amenaces, que bategessin als indis. La religiositat de Colom no es pot posar en dubte, fins i tot demanava més personal per evangelitzar però... aquí sí que el varen enxampar; resulta que els indis podien ser esclavitzats si no eren cristians! Colom explicava a les seves cartes que els esclaus eren una font de riquesa, més treballadors que els de la Guinea (considerats els millors) i, a més, ja n'havia enviat un parell de milers a Castella. La tercera pregunta anava sobre la forma amb la què Colom administrava justícia, es va provar que els germans Colom feien judicis sumaríssims sense mediar un procés. Colom es va justificar dient que molts ja portaven la pena gravada al front i que consultar amb la corona era una pèrdua de temps, i no parlem de casos greus com els sublevats; un exemple: el despenser i el seu majordom varen ser penjats a la forca sense judici ni investigacions per vendre pa del magatzem a uns cristians.

El mateix 1500, els Colom, Cristòfol i germans, portats presos a Castella foren entregats al bisbe Fonseca, encarregat de dirigir els negocis de l'Amèrica espanyola i, a més, enemic declarat de Colom. El futur era realment negre però els Reis Catòlics en assabentar-se'n varen tractar cordialment Colom, van

ordenar alliberar-lo rebutjant totes les acusacions i reparar-lo amb 2000 ducats.

Els Reis Catòlics varen dir que s'havia fet contra la seva voluntat, però devien estar amb la mosca darrera l'orella perquè no li tornaren els càrrecs que mai més tornaria a tenir ni substituïren ràpidament Bobadilla, que continuà governant La Hispaniola fins al 1502 que arribà el substitut, Nicolás de Ovando per posar pau i fer justícia.

Cristòfol Colom fou autoritzat per Isabel I a un quart viatge a les Índies, o Amèrica, com vulguem, a condició que no s'acostés a La Hispaniola. Aquesta expedició va ser un fracàs.

Final dels nostres protagonistes. El nou governador Ovando, envia a Bobadilla encadenat per corrupte des de Santo Domingo a Espanya, però durant una tempesta, de tota la flota, el vaixell que portava a Bobadilla i els papers sobre les investigacions sobre ell, sospitosament, es va separar del comboi i va desaparèixer. Altres versions diuen que va desaparèixer tota la flota. Colom va viure una mica més, el 1504 va tornar per Sanlúcar de Barrameda i el 1506 va morir a Valladolid. No podem dir quin dels dos és més PERSONATGE ABOMINABLE. ■

El curs Els Estats més o menys units d'Europa. Què és, d'on ve i cap on va la UE ens farà saber què és la UE, naturalesa, institucions i funcions, composició, breu història i reptes de futur.

dies 11 i 13 de febrer, a les 7 del vespre a l'aula del Centre.

Els Estats més o menys units d'Europa. Què és, d'on ve i cap on va la UE?

CENTRE, ATENEU DEMOCRÀTIC I PROGRESSISTA

CALDES DE MONTBLANC
WWW.CENTREDEMOCRATIC.CAT - CORREDOSSOS DE BAIX 9-11

El cansament de la tardor

PESSIMISME

Ramon Duran i Comajuncosa
Oïdor del cronista

Suposem que amb la quantitat d'articles editats en aquesta revista i que fan referència al nostre cronista ja us deveu haver adonat que l'home té una clara tendència al pessimisme més ceballut, a un negativisme obstinat i a un catastrofisme definitiu. Bé, doncs, sembla ser que us equivoqueu, que ens equivocàvem tots plegats. Tot seguit us passem uns fragments d'opinions d'ell que hem recuperat, en aquesta mateixa revista, fa uns pocs anys.

Pregunta: Vostè es considera una persona pesimista?

Resposta: Ni pensaments! Jo sóc un optimista-realista. Sospeso les conseqüències de les accions i després me'n faig una idea, un pensament, que, a vegades, escric. Penso que tota altra manera d'avaluar les situacions són pures falòrnies, absurditats sense cap base de realitat.

P: Què en pensa dels polítics?

R: Que haurien de deixar signada la carta de dimissió en el mateix moment d'accedir al càrrec.

P: I prou?

R: Que la política hauria d'estar prohibida a aquells que no han treballat mai a les ordres d'algú que els demanava resultats.

P: Vostè, té sovint visions apocalíptiques?

R: Moltes vegades. Una època de pau viscuda és un curt moment de la tristíssima història que estem teixint. En un no res podem passar de la mar més calmada a una tempesta terrible. Miri al seu voltant i se'n convencerà.

P: I això, no és ser pessimista?

R: No senyor, compti vostè els moments agradables de la seva vida i els moments infeliços, però sense enganyar-se, sense fer trampa: quan hagi fet les sumes pertinents li vindran ganes de deixar aquesta vall de llàgrimes.

P: home... ara que ho diu...

R: ... si us plau, no em taqui la moqueta. Gràcies.

Aquesta és la translació, aproximada i reduïda, de la conversa mantinguda amb el cronista fa uns pocs anys.

Ara, segueix el cronista, ens demana permís per acomiadar-se d'uns eslògans molt i molt apelagosos, que ens han fulminat l'olfacte aquestes passades festes i que, segons diu, trigaran més o menys un any en obstinar-se que fem una determinada olor: «Adéu, Carolina Heggaga, que amb els teus amics Dolce & Gabbana i Jean Paul Gaultier (sense oblidar Paco Gabanne, Boss, Hegmés i Gucci) heu aconseguit que em renti només amb aigua i sabó. I un record pels més paparres: Burberry, Lancôme, Chloé i Springfield. Que us bombin a tots fins la fi d'any, que és quan tornareu a acuitar-nos per tal que deixem de fer pudor. No en voldria saber d'altra! I feu el favor, posats a demanar i estar pràcticament obligats a haver de veure els vostres anuncis a la TV, de contractar uns i unes models que no sembli que s'acabin de llevar». ■

Imhotep

Antoni Font

El *tyaty Imouthes*, el primer magistrat després del faraó a l'Antic Egipte.

Imouthes, Imhotep, en grec: visir del rei *Netjerikhet*, Zoser o Gjoser (cap al 2.670 aC.) va ser el que va dissenyar i va construir la piràmide esglaonada a Saqqara i va ser una persona experta en moltes àrees del saber. Imhotep era sacerdot, visir del rei Zoser i possiblement dels tres reis següents de la tercera dinastia, per la qual cosa es dedueix que va ser persona longeva. Poeta, metge, matemàtic, astrònom i arquitecte. El seu nom significa «El que ve en Pau» i, després de la seva mort, va ser deïficat a l'època de Ptolemeu, cap a l'any 525 aC, com a déu de la saviesa i la medicina (o, segons algunes fonts, déu de la ciència, la medicina i l'arquitectura).

Alguns suposen que fou fill de Zoser, faraó de la III dinastia de l'antic Egipte, altres que fou fill de Kanofer, un alt funcionari del faraó, però la veritat és que hi ha gran desconeixement sobre el seu origen i el més pregonat de procedència humil, és summament excepcional; era estrany que algú que es considera un plebeu per naixement ascendís a la posició d'un dels homes més importants i influents a Egipte per mitjà dels seus talents naturals.

Al llarg de la seva vida ostentaria molts títols, entre ells, *Primer* després del rei de l'Alt Egipte, administrador del Gran Palau, canceller del rei del Baix Egipte, noble hereditari, summe sacerdot d'Heliòpolis i fabricant en cap i escultor de gerros(?). Alguns d'aquests punts el fan semblar gairebé diví o d'un altre món d'alguna manera, igual que les representacions de les estàtues que en reproduïen la fesomia. Imhotep era tan important per a Egipte que mereixia mencions a les estàtues del faraó i als escrits que registraven la història i les llegendes egípcies. Va ser a partir d'algunes d'aquestes mencions d'Imhotep, incloses les històries de ser possiblement descendent de déus com els faraons i també d'ell lluitant contra els enemics d'Egipte amb poders sobrehumans, la cosa que a alguns els fa considerar el seu origen i procedència des de "un altre món". De fet, els antics grecs, que van arribar a Egipte molt de temps després de l'època d'Imhotep, van veure en els relats històrics que l'esmentaven com quelcom i algú extraordinari i el van elevar a l'estat de déu en els seus relats traduïts de la història egípcia. Avui podem creure que era la manera d'explicar les coses i fets que els antics no entenien i que veneraven, com a talents aparentment sobrehumans, molt per sobre del de la població ordinària.

Imhotep, savi arquitecte i finalment déu, se'l considera creador de la forma piramidal amb la construcció

de la primera piràmide de la història, l'escala cap al cel que connectava el faraó difunt amb els seus ancestres estel·lars... Entre els càrrecs que va exercir a vida, i aquí n'hem enumerat alguns, cal destacar-ne un de molt especial i singular: «Supervisor de tot allò que el cel porta». Recordem el significat del nom *Imouthes*: «el que ve en pau». Abans d'ell, ningú no havia tingut el nom inscrit al costat del d'un faraó. Els grecs el van identificar amb Asclepi (el semidéu de la sanació) i l'invocaven en els encanteris de curació. Durant l'Imperi romà a Esculapi, i els emperadors Tiberi i Claudi tenien en els seus temples inscripcions amb lloances al benèvol déu Imhotep. Els seus tractats mèdics afirmaven, contra la creença convencional, que la malaltia era d'origen natural i no un càstig dels déus. Imhotep practicava la medicina i escrivia sobre la matèria 2200 anys abans que Hipòcrates,

considerat el pare de la medicina moderna, hagués nascut. Se'l considera, generalment, com l'autor del papir d'Edwin Smith (anomenat així pel col·leccionista que el va comprar a un antiquari el 1862). És un text mèdic egipci que conté gairebé 100 termes anatòmics i descriu 48 lesions i tractaments. Hi ha també qui diu que Imhotep és el Josuè de la Bíblia.

Les primeres tombes dels reis d'Egipte eren mastabes, estructures rectangulars de maons de fang sec construïdes sobre cambres subterrànies on es col·locaven les mògies dels morts. Quan Imhotep va iniciar la construcció de la piràmide esglaonada, va canviar la forma tradicional de la mastaba, passant d'una base rectangular a una quadrada. No se sap per què Imhotep va decidir canviar la forma tradicional, però és probable que ja tingués al cap una piràmide

de base quadrada. Imhotep va reproduir en pedra el que anteriorment havia estat construït amb altres materials. Al principi, la mastaba es construïa en dues etapes, amb un mètode de construcció senzill però eficaç. Els totxos no es col·locaven verticalment sinó en fileres inclinades cap al centre de la piràmide, cosa que incrementava significativament la seva estabilitat estructural. El material usat eren blocs de pedra calcària, la forma dels quals semblava la dels grans maons d'argila. Les mastabes primitives havien estat decorades amb inscripcions i gravats i Imhotep va voler continuar amb aquesta tradició. La seva gran i imponent piràmide mastaba tindria els mateixos tocs delicats i simbolisme ressonant que les tombes més modestes que l'havien precedit però millorades, ja que serien construïdes en pedra en comptes de fang sec. Les columnes semblaven enramades de canya i paper, i els cilindres de pedra a les llindes de les portes representaven canyes enrotllades. Hi va haver molta experimentació involucrada en l'alçament de la piràmide esglaonada de Imhotep al centre de tot un complex monumental, que serviria per les construccions piramidals futures, després que la de Saqqara es convertís en la primera piràmide esglaonada a la història, apilant sis nivells en forma de mastaba col·locats un sobre l'altre... El pes de l'enorme edificació era un repte per als constructors per això col·locaven les pedres inclinades cap a dins per prevenir la ruptura del monument. Imhotep va construir el complex com un santuari mortuori per a Zoser, però es va convertir en un escenari i un model arquitectònic per als ideals espirituals del poble egipci. La piràmide esglaonada no era només una tomba piramidal sinó un complex monumental. Quan es va acabar de construir, la piràmide esglaonada tenia 62 metres i era l'estructura més alta del seu temps.

El complex al voltant de la piràmide, que incloïa un temple, patis, santuaris i estances per als sacerdots, cobria un espai de 16 hectàrees i estava envoltat per un mur de 10,5 metres d'alçada. El mur tenia 13 portes falses marcades, amb només una de veritable tallada a la cantonada sud-est; el mur sencer estava envoltat per un fossar de 750 metres de llargada i 40 metres d'amplada.

Zoser va quedar tan impressionat amb la creació d'Imhotep que va ignorar l'antic precedent que només el nom del rei aparegués als seus monuments i va fer inscriure també el nom d'Imhotep. Es creu que Imhotep va estar al servei dels successors de Zoser, certament o no que servís a quatre reis de la tercera dinastia, l'evidència suggereix que va viure una llarga vida i va ser molt sol·licitat pels seus talents. ■

POESIA

ESCRIURE

Neus Bonet i Sala
 Blog: elplumierdenenuse.wordpress.com

Escric
 paraules inconnexes,
 sense sentit

per a molts,
 però amb sentiment
 per a uns pocs.

Escric tristeses,
 llàgrimes
 que discorren
 en rius de tinta.

Escric alegries,
 paraules somrients
 que alegren
 els cors.

Desfogo la meva ànima,
 obrint el meu esperit
 a qui em llegeixi,
 i escric.

Relats

DESPRÉS DELS GUEPARDS, ARRIBEN LES HIENES

© Manel Aljama
(Relat publicat a «El ganivet encadenat (els contes)» i «El ganivet encadenat (la novel·la)» a Google Play Books.)

manel.aljama@gmail.com

Escriptor, editor i podcaster:

www.manelaljama.cat

Podcast Sons de Prop a La Veu de Montcada i Reixac:

<https://laveu.cat/podcast/sons-de-prop/sons-de-prop/>

Canal Youtube: [https://](https://www.youtube.com/channel/UCLKQhsT5Sprwi67ORDaGJzw)

www.youtube.com/channel/UCLKQhsT5Sprwi67ORDaGJzw

© Imatge: antic borsí o casino del comerç, Enciclopèdia Catalana

Nosaltres som lleopards i lleons, els qui prendran el nostre lloc seran hienes i xacals. Però els lleopards i ovelles continuarem considerant-nos com la sal de la terra - Príncep de Salina II Gattopardo (Il Gattopardo, Tomasi di Lampedusa).

LA CINTA VALLDEPERES treballa de minyona a la casa del senyor Valldaura al carrer Fernando de Barcelona. Està a punt de fer els vint-i-set i encara és soltera. Abans no havia estat així. No sempre havia treballat de minyona. No havia sabut mai què era això del treball. La residència del senyor Valldaura té tres plantes. Està decorada amb mobles cars, les finestres sempre estan tancades amb els porticons i quan no ho estan, hi ha unes cortines gruixudes que impedeixen que hi entri la llum. Amb la Cinta hi ha també la Merche, una cuinera que és d'Andalusia, el Pere que fa de manyà, xofer i una mica de tot i el senyor Joaquim que fa de majordom i secretari. Abans hi havia més gent, l'Eulàlia, la dona del senyor Valldaura. L'Eulàlia!

El senyor Valldaura és també propietari de dues fàbriques de filatura a Sant Martí i una torreta d'estiueig a la Garriga i una Masia a Canovelles. És vidu. Va enviuadar quan va néixer el seu fill. Hauria estat un hereu, però el destí li va prendre la dona en el part i el fill al cap de pocs dies. De res no va servir la dida gallega que van contractar. D'això ja han passat anys. Però el senyor Rossend mai no ha tornat a interessar-se per les dones, no amb la finalitat de tenir un hereu. Passat un temps, va refer la seva vida i es va dedicar a viure-la, en el sentit més ampli de la paraula.

La Cinta somia que la seva situació canviï algun dia. Pot ser que el senyor Rossend, es fixi en ella. Però sap que en té vint-i-set i al senyor Valldaura no li falten oportunitats amb noies molt més joves que ella. A més, al cercle d'amistats del senyor Valldaura sempre hi ha matrimonis amb una filla de quinze o setze anys a punt de ser embolicada amb dot com a futura matriu del futur hereu dels Valldaura. La Cinta sap que ho té molt malament. Sent que passen els anys...

També serà difícil, perquè el senyor Rossend Valldaura li ha fet un favor: en realitat ell va salvar la seva família de ser indigents. La Cinta fa set anys que és minyona a la mansió dels Valldaura i el senyor Pere Valldeperes, la Constança, la seva muller i l'Emili, el germà gran de la Cinta, són masovers al Mas Valldaura. Abans no, no havien estat mai masovers.

La Cinta rep un sou miserable a canvi de sostre, llit i menjar amb un dia lliure a la setmana. Amb els diners que rep no en té per comprar robes cridaneres ni tampoc per pentinar-se a la moda. Ella no havia après mai a cosir. No ho necessitava, deia la seva mare. "Et casarem amb un bon partit i tindràs dues dones al teu servei" sentia dir amb freqüència. Eren altres temps. Ella era petita. Tan petita que amb prou feines se'n recorda.

La família Valldeperes tenia un negoci de bacallà al carrer de Comtal. No eren rics, però els beneficis que deixava aquell peix els permetia anar més bé que d'altres menestrals del barri que per exemple eren adobers o comerciants de teixits. El bacallà era car, però deixava marge, es conservava bé, això permetia fer compres a bon preu i després aprofitar les pujades per obtenir encara més beneficis. El senyor Pere ho sabia molt bé quines eren les necessitats de la clientela. Per exemple, per Quaresma, bacallà sec

cada divendres durant vuit setmanes. Quan arribava la primavera o l'estiu, bacallà fresc per fer les millors esqueixades. Que la família anava una mica justa, doncs, bacallà sec remullat de manera que també podien gaudir d'una bona esqueixada.

La Constança, la dona del Pere Valldeperes, no havia pogut tenir més fills. Les males llengües del barri havien arribat a dir que la senyora s'havia assecat per culpa del marit que tant tractava amb el bacallà. El senyor Valldeperes feia les compres, els adobs, pagava els proveïdors i la seva dona era la que donava alegria a la botiga. A pis de dalt tenien els dormitoris. El marge del bacallà donava per uns mobles justos, però no sumptuosos i per una cuinera. I per estalviar.

Estalviaven tot el que podien. Estalviava el Pere d'amagat de la Constança, estalviava la senyora Constança d'amagat del senyor Pere. Eren molt gasius. Ells, el bacallà, ni tastar-lo! Mongetes i farinetes cada dia. Pagaven la lleteria, la dona que portava els ous de granja, el pa i tot el que necessitaven pel menjar de cada dia, de setmana en setmana i de vegades, cada tres setmanes. La cuinera no cobrava, feia la seva feina a canvi de sostre, llit i poder menjar a la cuina.

Un dia, però, va canviar la sort dels bacallaners. Ell anava molt poc al cafè. Un dia que hi va anar, va parar orella a la conversa que tenien dos joves que duïen vestits fets a mida per algun sastre de renom i bevien alguna beguda que ell no coneixia. Les modes de França tenien això. Coses rares! Parlaven de diners. Això sí que va interessar el senyor Valldeperes. Parlaven del banc, de la borsa, dels beneficis, d'avui compro a deu i me les venc a trenta i ja he guanyat! També va escoltar, les compro a quinze i les aguanto mentre puguen, quan arriben al sostre, me les venc abans que perdin massa. Aquella nit no va poder dormir. Va somiar que ell seria cada vegada més pobre amb el negoci que envellia cada cop més i la gent deixava de comprar bacallà per comprar accions d'aquells dos joves que parlaven de guanyar diners amb la mirada!

Tots els diners que tenien estalviats els Valldeperes els guardaven a casa. Ells cobraven sempre trinco-trinco i pagaven, sempre que podien, de dues en dues setmanes. No havien pensat mai a fer servir un banc. No es fiaven dels bancs. Pensaven que eren per la gent que tenia fàbriques. Ells eren uns botiguers, benestants perquè estalviaven, però botiguers, al cap i a la fi.

Un matí, sense preguntar la dona, es va presentar en l'oficina central de la Caixa Mercantil i Industrial que estava ben a prop de casa seva al carrer de Comtal. Va obrir un compte només amb la seva signatura i per fer el primer dipòsit havia agafat diners dels estalvis que tenia amagats per diversos llocs de la casa. L'empleat quan va veure la quantitat li va proposar invertir. Va dubtar, però l'empleat, com un expert crupier, li va saber vendre un bon plec d'accions.

Al final de la negociació, el senyor Valldeperes tenia un compte obert al seu nom i era accionista, segons deien en aquells papers, de Compañía Transatlántica de Navegación amb seu a Barcelona. L'empleat del banc el va convèncer que aquell negoci tenia molt

futur i que les accions de les companyies de navegació mai no baixaven, sempre pujaven i, si en mantenia la titularitat, ell cada any, rebria dividendes abonats al seu compte, sense fer res!

El primer any les accions van donar benefici, discret però benefici. El segon si fa no fa, va resultar igual, però el tercer, les accions van pujar com l'escuma. Van deixar un bon dividend i el Pere Valldeperes va rebre diverses ofertes de compra. De borsa no entenia ni un borrall, però entre aquells papers que eren difícils d'amagar a l'armari i els diners, sempre s'estimava més els diners. La Constança no ho va saber fins que un dia posant en ordre els armaris que va trobar el paquet d'accions. La Constança era del mateix parer que el Pere, allò eren papers i no pas diners. Seria millor bescanviar-los per diners, per si de cas.

Però el senyor Valldeperes s'hi resistia. Volia fer realitat el conte que el venedor del banc li havia explicat "les accions de les companyies de navegació mai no baixen, sempre puguen" i el "pugen", "pugen". Somiava de ser com els amos de les noves fàbriques que s'obrien com bolets. Vestir armilla i levita i posar-se al cap un barret de copalta.

La Constança el pressionava cada dia:

—L'Emili, el nostre fill que no fa res ni ajuda en el negoci, aviat haurà d'anar a servir a l'exèrcit. I si no vols que ens el matin, haurem de pagar i seran més de cinc mil rals.

I quan l'home no havia tingut temps de pair això, la senyora continuava amb la filla.

—I la nostra Cinta, aviat l'haurem de casar amb un bon partit. I haurem de preparar un bon dot. En què tens el cap, home de Déu?

—I el negoci? Fa temps que no fas res, els proveïdors han baixat la qualitat i perdem clients. Hem de buscar nous proveïdors i fer una reforma de la botiga— hi va afegir, però no va dir res dels quartos que tenia estalviats.

El Pere va decidir aguantar una mica més les accions de la Compañía Transatlántica de Navegación, esperava que al quart any, tindrien un bon preu per vendre-les tot rebent una bona picossada que els permetria deixar el bacallà i fer una altra cosa.

Mentre el senyor Valldeperes deixava passar el temps en espera de collir fruits sucosos, l'Emili, el fill, havia

descobert els amagatalls on guardaven els diners. L'Emili havia fet el mínim, gràcies als afalacs i carícies de la mare. Deixava passar el temps fins que un dia el pare li deixés la botiga. No sabia res, ni de peix ni de bacallà. Havia descobert dues aficions més interessants, el pòquer i les dones fàcils.

I els estalvis guardats amb suor i esforç durant anys van començar a minvar. A poc a poc, primer unes monedes, després un bitllet, més tard un feix. Fins que no va quedar res. L'Emili venia tard i es llevava també tard, quan tothom anava a dinar.

Fins que un dia l'Emili no va venir a casa. La mare tota preocupada no feia més que acusar el marit: "no li dius mai res, mai no te l'has emportat a comprar gènere, no sap res del negoci i si et mors demà, què farà jo?" ■

LA HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA COM MAI TE L'HAN EXPLICAT

Ho parlem a l'ateneu!

CENTRE, ATENEU DEMOCRÀTIC I PROGRESSISTA

8 DE FEBRER DE 2025 A LES 19H

IGNASI LLORENTE
DIVULGADOR CIENTÍFIC

"Trepidant, amè i divertit: repàs a la història de la ciència en coneixem anècdotes sorprenents i desconegudes sobre les vides de Newton, Einstein, Hèlia i Darwin, tot repassant les biografies d'aquestes i altres brillants figures de la història del pensament humà: descobrint com van arribar a unes teories revolucionàries."

CENTRE, ATENEU DEMOCRÀTIC I PROGRESSISTA
CALDES DE MONTBUI
WWW.CENTREDEMOCRATIC.CAT - CORREDORS DE BARR 9-11

Casino de Caldes
des de 1864

fundació
Casino de Caldes
Caldes de Montbui

2025

ACTIVITATS

Vine al Casino

TEATRE

FEB.

16

Lloc: **Sala gran**
Hora: **18.30 h**
Preu: **13€**
Socis/es: **10€**
EAM el Roure
Gros: **11€**

Venda d'entrades dijous i
diumenge a la taquilla del
Casino de 17 a 19 h. i a:
<http://bit.ly/CasinoCaldes>

**Berta
Marià**

AUTOR EVER BLANCHET

DIRECCIÓ MARIA CLAU SÓ

LALI BARENYS

ROGER PERA

Andrà el suport de:

Fundació Casino de Caldes
Associació Cultural i Espai Casino de Caldes
Carrer del Forn 15 - Caldes de Montbui
cultural@casinodecaldes.cat
www.casinodecaldes.cat

I també at:

Ajuntament de
Caldes de Montbui

Departament de Cultura
Departament de Cultura

Departament de Serveis Socials
i Família

"El Casal"

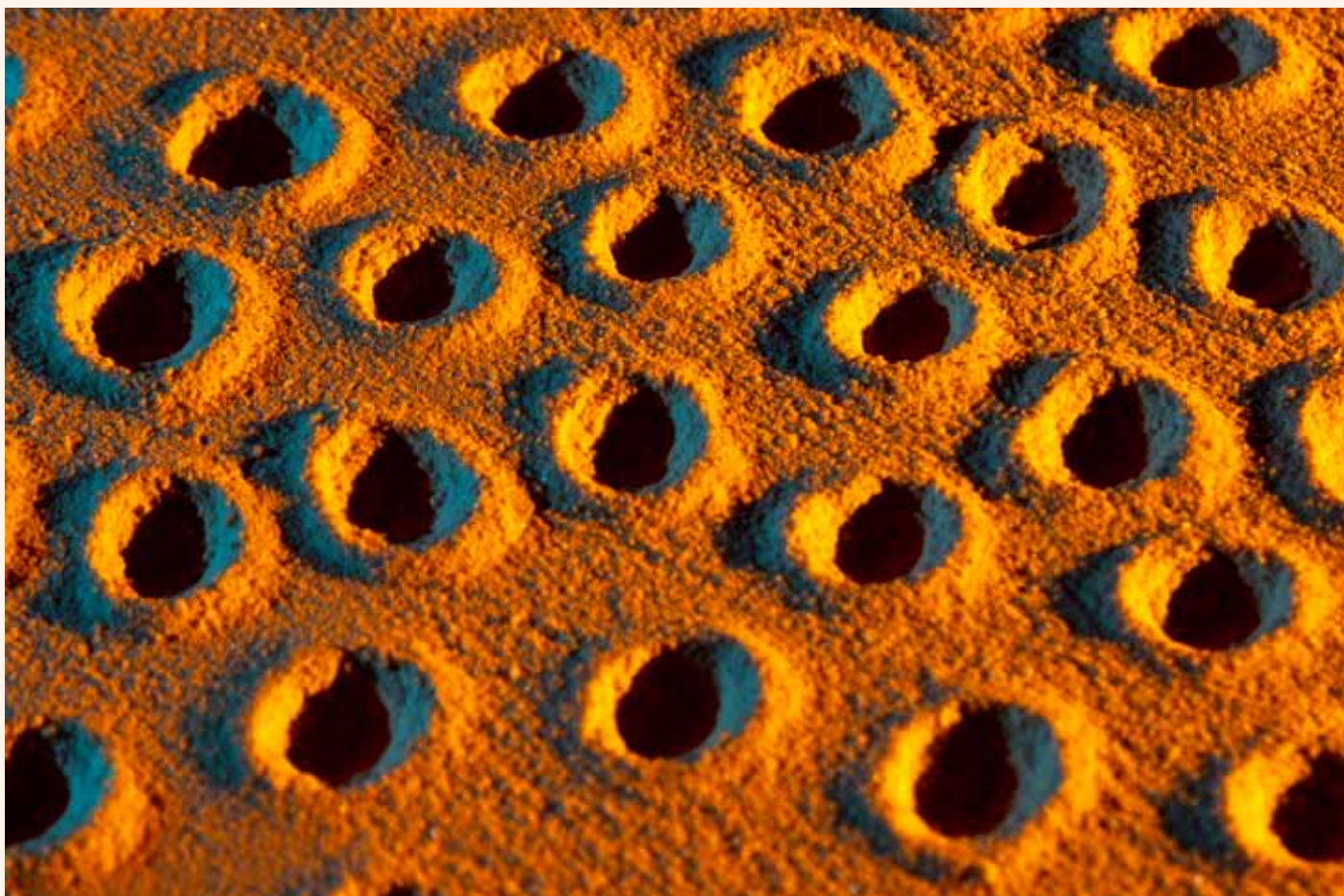
Relats

FORATS

Olga Garcia Beneyte

Tot va començar quan vaig sentir aquell crit. En un primer moment, em vaig esverar, em pensava que potser havien atropellat algú. Estava a prop d'un revolt molt tancat de la carretera –que quan passa pel poble li diem carrer Major– i on s'esdevenen ara sí ara també frenades *in extremis* de molts vehicles. De seguida, però, em vaig adonar que el crit provenia de la *Administración de Loterías del Estado*. Cada cop hi havia més gent concentrada i vaig barrinar «qui sap si algú haurà tingut un desmai o ves a saber què, perquè aquests dies, amb les compres de menjar i regals de Nadal tothom va de bòlit». Jo mateixa estava a punt d'un atac d'angoixa en descobrir que el regal que demanava el meu nebot per Reis estava exhaurit i això que només érem a 22 de desembre. Ai, carai, vaig caure, que potser ha tocat la loteria al poble!

Com que soc de tarannà curiós, i a més a més, estava a la vora, em vaig apropar a l'administració. «Un tercer –xisclaven– un tercer!». La mestressa de l'oficina va treure cava fresquet i vaig resoldre quedar-me una miqueta més. La gent reia i plorava tot alhora, cosa normal si has guanyat la rifa, és clar, i s'abraçaven amb eufòria coneguts amb desconeguts, alts amb baixos, simpàtics amb antipàtics, homes amb vestit i corbata amb homes amb la granota de feina. És a dir, allà tot era alegria i salts i felicitacions. Jo sabia que a mi no m'havia tocat perquè jo mai en compro, de dècim del *Estado*,

jo compro La Grossa de Cap d'Any, per allò de fer país.

Tot d'un plegat van començar a arribar les televisions. TV3, La1, Telecinco, La Sexta... La pregunta que els periodistes feien als premiats era recurrent: «Què farà amb els diners?» I la resposta també es repetia: «Tapar forats.»

Ja és ben trist, vaig pensar, que et toquin uns calerons i la teva màxima ambició sigui tapar forats en comptes de, per exemple, dir-li al teu cap el nom del porc i deixar la feina. O marxar d'aquell pis petit amb humitats a una casa gran i assolellada. O muntar-te un viatge amb cara i ulls al Vietnam, per exemple, o a Nova York, jo què sé, algun destí que soni *chic* o exòtic.

Això és perquè els pobres, en general, tenim una imaginació escadussera i poques pretensions, i sanejar les finances n'és una d'elles. Haurem d'esperar doncs que ens toqui un primer premi per fer plans de més alta volada.

Jo, de moment, m'espero al 31 de desembre, a veure si em cau la Grossa i puc tapar uns quants forats. ■

JODIE CASH

Toni Espelta - Guitarra acústica, eléctrica y coros
Víctor Fisas - Guitarra eléctrica
Rubén Badenas - Bateria
Xarly Cánova - Baix

Recentment, Jodie va llançar l'EP recopilatori *Before My Senses* (2023), una col·lecció de els seus singles més recents, preparant el terreny per al proper projecte 'My Senses' que la portarà de tornada a les arrels: el country, el rock&roll i el folk. Amb aquest àlbum, previst per al seu llançament el 2025, Jodie busca explorar noves dimensions, musicals i reconèixer amb el seu interior. Per primera vegada i com a línia del justu (amb el suport de Mylhem Saemann (Flamengo Tour)) a la producció artística: Xavi Oca (D1) Study Partners a la producció tècnica. Promet ser l'àlbum més pensatiu de l'artista fins ara.

DIUMENGE 9 DE FEBRER 2025, 19,30
CAFE DEL CENTRE

CALDES DE MONTBUI

Federació d'Aldees de Catalunya

Ajuntament de Caldes de Montbui

Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

Diputació de Barcelona

WWW.CENTREDEMOCRATIC.CAT -
 CORREDOSSOS DE BAIX 9-11

No us separeu dels estimats...

Poema traduït per Liudmila Liutsko amb l'explicació d'origen d'ella.

Introducció: Aquest poema està basat en els fets reals. Segons les narracions de la dona de l'escriptor rus (A. Koxetkov), aquest poema estava escrit com a reflexió sobre les coincidències o casualitats de la vida i sobre la força de l'amor.

Ells eren una parella amb un gran amor entre ells. Passaven uns dies de vacances a fora, i l'Alexander hauria de tornar a Moscú 3 dies abans que la seva dona (Nina). Ells s'estimaven tan fort, que en el moment de l'acomiadament, quan ja el tren donava la senyal pels qui acompanyaven que sortissin fora... però Alexander i Nina no podien separar-se i estaven abraçats sense poder separar-se... i finalment, van baixar tots dos a la plataforma de l'estació. Van decidir, que ell es quedés aquests 3 dies més i li van canviar el bitllet...

Quan van tornar tots dos a Moscú i es trobaven amb la gent que els coneixien, el miraven amb incredulitat, com si fos un fantasma. **Sabien que ell tornava aquest dia quan va passar l'accident en aquest tren en què hauria d'haver anat 3 dies abans** (16 d'octubre 1932, el tren Sochi-Moscú)... Va salvar la vida per la força d'Amor. Però el poema, escrit pel protagonista, relata com si ell agafés aquest tren en aquest dia "fatal", amb la terminació dramàtica, que li hagués pogut passar en la realitat... Reflexions de la Vida, de l'Amor... i sobre els valors reals de la vida.

Aquest poema és com un diàleg entre els dos estimats.

***

-Que dolorós és, estimada, que estrany,
Entrellaçant les branques, sent vinculat al terra,
Que dolorós és, estimada, que estrany,
A desdoblar-se sota una serra.
-No es curarà la ferida del cor,
Es vessarà amb llàgrimes pures,
No es curarà la ferida del cor,
Es vessarà amb resina ardent.

- Mentre jo estigui viva, estaré amb tu
L'ànima i la sang són indivisibles,
Mentre jo estigui viva, estaré amb tu
L'amor i la mort sempre estan junts.
- Ho portaràs amb tu per tot arreu
Ho portaràs amb tu, estimat,
Ho portaràs amb tu per tot arreu
Terra natal i dolça llar.

-I si no tinc res per a tapar-me,
De la llàstima incurable,
I si no tinc res per a tapar-me
Del fred i de la foscor?
-Darrere del comiat vindrà la trobada
No m'oblidis, estimat,
Darrere del comiat vindrà la trobada,
Quan ens tornem a veure tots dos plegats.

-Però si desapareixo en la foscor...
en la llum curta del dia,
Però si desapareixo en la foscor...
Amb el cinturó d'estels, en el fum de la Via Làctia?
- Pregaré per tu,
Perquè no t'oblidis del camí terrenal,
Pregaré per tu,
Quan tornis il·lès.

Tremolant en el vagó fumat,
Va convertir-se en sense sostre i humil,
Tremolant en el vagó fumat,
I mig plorava, mig dormia,
Quan el tren en un pendent relliscós
De sobte es va inclinar en un marge terrible,
Quan el tren, en un pendent relliscós,
Les rodes es van arrencar dels rails.

I una força sobrehumana
En un prémer, paralitzant tothom,
I una força sobrehumana
Va llançar tot terrenal al terra.
I no va protegir ningú
La trobada promesa en el futur
I no va defensar a ningú
La mà, cridant des de lluny.

No us separeu dels vostres estimats!
No us separeu dels vostres estimats!
No us separeu dels vostres estimats!

Amb tota la vostra sang, creixeu en ells.
I cada cop acomiadeu-vos per sempre,
I cada cop acomiadeu-vos per sempre,
I cada cop acomiadeu-vos per sempre,
Quan us separeu per un moment!

1932

L'original va ser escrit en 1932 per l'escriptor rus
Alexandr Koxetkov (que va ser conegut per aquest
poema). ■

Casino de Caldes
des de 1864

fundació
Casino de Caldes
Caldes de Montbui

2025

ACTIVITATS

Vine al Casino

**XV. CICLE JOVES
MÚSICS GRANS
CONCERTS**

FEB.

23

Lloc: **Sala petita**
Hora: **18.30 h**
Preu: **13€**
10€ socis/es

DUET AMB
ÀNIMA BERTO REGUERA
& SVETA TRUSHK
Programa per a violí i violoncel

Venda d'entrades dijous i
diumenge a la taquilla del
Casino de 17 a 19 h. i a:
<http://bit.ly/CasinoCaldes>

Fundació Casino de Caldes
Associació Cultural i Espai Casino de Caldes
Carrer del Forn 15 - Caldes de Montbui
cultural@casinocaldes.cat
www.casinocaldes.cat

i també at:

Ajuntament de
Caldes de Montbui

Govern de Catalunya
Departament de Cultura

Departament de Cultura
Departament de Benestar Social
i Família

Generació Baby Boom

Aquelles races

Jaume Duran

Amb les xarxes socials acabes sabent, sense voler-ho, què fa gent que pertany al teu passat. No saps com ni per què, un bon dia apareix a la teva pantalleta algú amb qui vas tenir tracte però que ja havies oblidat. De vegades fa gràcia, de vegades et deixa indiferent, de vegades serveix per simplement justificar un moment de taffereria o fins i tot per desplegar alguna crítica malèvola. Jo no tinc xarxes socials, només tinc un compte a la xarxa X, aquesta de l'Elon Musk que diuen que ens ha de controlar el pensament, les idees, i tot. Altres diuen que acabarà sent un refugi d'ideologia d'ultradreta, avui que tothom és o nazi, o fatxa, o de dreta extrema, o d'extrema dreta. "Doctor, en ocasions veig fatxes."

A través de l'Instagram de la meua dona vaig saber que a una cantant a qui vaig conèixer fa vint-i-cinc anys li van relativament bé les coses. Relativament bé no vol dir ni que estigui nominada als Grammy ni que s'hagi de convertir en la nova Ella Fitzgerald. Simplement aquesta noia va tirant endavant algun projecte, de tant en tant, projectes petits, segurament interessants i de qualitat, però que no aniran gaire més enllà de l'abast del seu cercle de coneixences reals i de les xarxes de relació virtual, altrament dites xarxes socials. Li desitjo sort.

La fortuïta notícia em va fer retrocedir vint anys en la memòria, quan estudiava música moderna a una de les escoles més bones d'aquell moment, l'Aula de Música Moderna i Jazz de Barcelona. Era una escola filial del Conservatori del Liceu, adscrita a la Berklee School of Music de Boston. En aquella escola l'alumnat era adult i post-adolescent. S'hi aprenia música, molta música si es volia, ja que el programa estava molt ben pensat, i si no es volia sempre es podia fer vida de bar, lligar, embastar grupets per fer actuacions, fins i tot aconseguir feinetes semiprofessionals i professionals en alguns casos. Els professors i els alumnes podien superar-se en edat, fer-se amics, enemics, o fer-se de tot el que puguis imaginar en un context de gent que ejacula i menstrua. L'Aula era, segons com, un niu d'enveges, o un paradís de coses boniques. Tot depenia del tarannà de cadascú.

Allà hi vaig aprendre a tocar una mica millor el baix i també harmonia -en vaig acabar tots els nivells. I sobretot vaig completar el meu coneixement sobre l'ànima humana. Fins i tot diria que m'hi vaig doctorar. Hi vaig conèixer els set pecats capitals. Hi vaig conèixer toxicòmans, gent falsa, gent maca, gent perillosa, gent admirable, gent de la meua corda i gent de la corda diametralment oposada a la meua. Hi vaig conèixer bons músics, grans músics, músics normals que es creien bons, bons músics carregats d'humilitat, millors músics que persona i a l'inversa. Sudamericans, europeus de l'est, peninsulars diversos i catalans venint del nord, venint del sud, de terra endins, de mar enllà (o sigui, aquesta mena de catalans estranys que són els mallorquins). Hi vaig conèixer en Max Sunyer, l'Horacio Fumero, en Quim Soler, en Lucky Gury.

Em cridava l'atenció el que en dic "les races", grups de persones que trobaven afinitat a partir de l'instrument que tocaven. Existien races, unes quantes. Adquirien visibilitat al bar, principalment. Recordo la raça de les cantants. Les, en femení. Formaven una mena de germandat, o de sororitat molt intensa. Es cuidaven entre elles, s'escoltaven, es donaven suport i es feien fortes davant les injustícies que aquest món perpetra contra les cantants. S'animaven molt les unes a les altres, recolzaven plenament tot el que feien. Gaudien molt fent-se coaching emocional. Però darrera d'aquesta aparença de germandat indestructible, duien a l'esquena una varietat considerable de punyals i punyalets que s'havien clavats entre elles, a traïció, discretament, imperceptiblement.

Una altra raça curiosa era la dels guitarristes. Formaven una raça dominant, molt present degut al nombre alt d'efectius amb què comptava. Només de guitarra, a l'Aula hi havia cinc professors. Curiosament, formaven un grup singularitzat però amb escassíssima cohesió interna. Aquells guitarristes partien d'un principi irrefutable: qualsevol d'ells era infinitament més bo que tots els altres, i per això no necessitaven relacionar-s'hi, ja que de la possible relació no n'aprendrien res i encara els copiarien coses. Com a molt, es parlaven de manera freda per

deixar anar els seus mèrits recents, reals o inventats. Aparentment s'ignoraven però en realitat vivien pendents uns dels altres, s'observaven de reüll, per tenir controlat de cadascú el model de guitarra, els pedals, els amplificadors, les cordes, les pastilles. El fracàs d'un guitarrista era secretament celebrat per la resta com una confirmació del talent propi. La seva insatisfacció els portava a canviar sovint de guitarra, o a acumular-ne innecessàriament.

També hi havia els baixistes, que podien ser o bé éssers de llum o la versió empitjorada d'un guitarrista. Un baixista és una persona que sap que tot el sistema neurològic de la música passa pels seus dits, i ho assumeixen com un mandat universal, còsmic, com de Jedi. Els baixistes es respectaven profundament, com a membres d'una noblesa en què tots es reconeixen com a necessaris, superiors i aristòcrates, assumint les obligacions inexcusables de la seva condició, acceptant-les amb sobrietat. No són amics, però mai no es traïran. Faran un pas endavant i s'uniran per protegir el seu estatus quan apareguin amenaces de rebel·lió o absurdes revolucions. Quan passi el perill, cadascun tornarà al seu comtat, al seu ducat, al feu del qual és amo i senyor. En moments crítics, el baixista és com la Reina d'Anglaterra, una institució sòlida, confiable i perpètua. Especial respecte mereix el contrabaixista, hereu d'una terra mil·lenària, d'una estirp fonda i pura. La marca de les durícies en les seves mans així ho confirmen, així com el vernís envellit de les seves fustes. Ah, però també hi ha el baixista impostor, plebeu amb pell de senyor, mesquí que només imita i critica maneres de fer i viu obsessionat per les pastilles i les coses circumstancials. Aquest serà indefectiblement detectat, aïllat i consumit en l'ostracisme de la indiferència.

Una altra raça era la dels saxofonistes. Pocs, dispersos, i diversos. Sense consciència de col·lectiu. Com un guitarrista, però amb capacitat de lectura. Mestres de la compra-venda, i portadors d'instruments valuosíssims adquirits a preu de ganga. Toxicòmans perquè Charlie Parker era toxicòman. Obsessionats pel so, el so i el so. Capaços de baixar a la mina i no sortir-ne fins al cap d'un any, amb un granet a la mà d'un metall misteriós però molt valuós. Amb horari propi, amb agenda pròpia, amb noció de la realitat pròpia. Tot propi. Artistes que busquen i no troben. Fills involuntaris de Parker o Coltrane. Sorprenentment intel·lectualitzats, nihilistes. Hi podies conversar tota una sobretaula, però després desapareixien per sempre com el geni de la llàntia sense haver-te concedit cap desig. Poques vegades interaccionaven entre ells, si no era per parlar de la boquilla, de la canya, de la tecla misteriosa

que encara no havien trobat i que els barrava l'accés a l'Olimp dels genis.

Els pianistes, en canvi, eren com els metges perses. Ho sabien tot. Eren la salvació de totes les malalties musicals. Eren fills dels déus. Gaudien de la racionalitat, de la metafísica. La música és una radiografia, una imatge conceptual que els seus dits sempre saben configurar. Vivien en el seu sol·lipsisme feliç, en el seu autisme, com un eremita al cim de la muntanya més alta. Entre ells es comunicaven poc: què han de compartit, aquells que ho saben tot? I la resta de mortals s'hi atansava amb temor o amb reverència. Us necessito senyor. I el pianista us mirava amb condescendència a no ser que fossis... un baixista.

Deixo pel final l'única raça que a mi particularment em va commoure: la raça dels bateristes, l'única raça que constituïa un conjunt humà sincerament agermanat, travessat i definit per l'amor recíproc i la solidaritat. Un baterista sempre patia per un altre baterista. No calia més que un gest, i el baterista es donava plenament al company necessitat. Ho compartien tot: material, coneixement, exercicis, secrets. La bateria és nova, però te la deixo, la tractaràs com si fos teva, com jo tractaria la teva vella bateria com si fos un tresor si en tingués necessitat. Els bateristes saben que arrosseguen l'estigma de ser "els amics dels músics", "els que aguanten el cubata del cantant", i altres injustícies culturals. Saben que si no funcionen com una veritable família la seva passió per la música estarà massa marcada pel patiment. Se'ls veia feliços d'estar junts, en franca comunió d'esperit. I no solien tenir un no per ningú: ni per guitarristes, ni per cantants, les races més perilloses, tot i saber que si fracassava el projecte serien els primers a pagar els plats trencats. Hi ha aquella carn de canó bona que la història humana ha necessitat sempre oferir en sacrifici, i aquest són els bateristes, que van a la batalla i a la mort sabent que el seu sacrifici té sentit. No necessiten més, i acluquen els ulls amb l'ànima en pau i un somriure sant als llavis. Beneïts tots els bateristes del món.

Aquestes són les races que jo vaig conèixer. Amb els anys conservo amiat amb alguns membres d'aquestes, i he procurat quedar-me amb el millor de cada casa.

Avui dia aquestes races estan en vies d'extinció, ja que avui dia cada vegada menys gent vol aprendre a tocar un instrument. Se'ns ha fotut al cap que tot ho ha de fer una màquina ■

Herbolari Dioscòrides

Dídac Garcia

Herbolari Dioscòrides

L'herba de la immortalitat

Al Jiaogulan o Yiagulan (*Gynostemma pentaphyllum*) que pertany a la família de les cucurbitàcies, se li ha atorgat el suggeridor nom de "herba de la immortalitat".

A la Xina és una beguda molt popular, coneguda també amb el nom de Ginseng del Sud, a causa que alguns dels seus components i propietats són similars als del Ginseng, redueix el colesterol, regula la pressió arterial i actua com a antioxidant natural allargant, efectivament, la vida.

El Jiaogulan (que en xinès significa Orquídia de la vinya enroscada) és una planta enfiladissa que pot arribar fins als 8 metres d'alçada. És nativa d'Àsia, concretament de països com la Xina, Corea, el Japó i el Vietnam. Creix de manera natural en gran part del continent asiàtic, encara que, darrerament, es cultiva àmpliament per a la seva comercialització.

En la medicina tradicional xinesa, aquesta planta es caracteritza pel seu abundant contingut de compostos bioactius, associats a una bona salut metabòlica i del sistema nerviós.

Un dels principals beneficis que s'atribueixen al jiaogulan té a veure amb la disminució dels nivells de glucosa a la sang. Segons un assaig clínic divulgat a *Hormone and Metabolic Research*, el consum del te d'aquesta planta afavoreix el control de la glucèmia i la sensibilitat a la insulina. Per la seva banda, un estudi posterior compartit mitjançant *Journal of Nutrition and Metabolism* va informar que el te de jiaogulan té potencial per millorar la resposta a la insulina. D'aquesta manera, afavoreix la salut dels pacients amb diabetis de tipus 2.

A la medicina oriental, el jiaogulan amb la seva aportació de flavonoides, saponines i fitosterols s'ha utilitzat com a complement per disminuir els nivells alts de colesterol. Se la reconeix també com una herba amb qualitats que estableixen les glàndules suprarenals per disminuir les respostes físiques i mentals derivades de l'estrès.

Per a la majoria dels adults sans, el jiaogulan es considera segur. Tot i així, el seu consum ha de ser moderat i seguint les indicacions d'un professional i/o del fabricant del suplement. En alguns casos provoca reaccions de sensibilitat, amb nàusees, malestar digestiu i diarrea.

Ara mateix, el jiaogulan està disponible en presentacions com ara te, càpsules i extractes, en herbolaris o botigues d'aliments naturals. Comença a poder-se trobar en establiments on es venen plantes i productes de jardineria, per poder-la cultivar a casa.

No només per a ocells

L'escaiola o *Phalaris canariensis* (*alpiste*) és una planta herbàcia de la família de les gramínies. Originària de la Mediterrània, es cultiva majoritàriament i preferent per fer servir les llavors en l'alimentació d'ocells domèstics. Antigament amb la farina es feia pa.

L'escaiola creix que sembla pastura, les tiges són cilíndriques i buits, les seves fulles són semblants a les del blat i té beines llargues. Les llavors estan embolicades amb una closca i són de color marró amb un acabat brillant.

És un cereal que té molts beneficis, amb proteïnes que tenen aminoàcids estables. Segons estudis, tan sols sis cullerades d'escaiola posseeixen més proteïnes que les contingudes en 2 quilos de carn, però amb aminoàcids estables, que significa que poden recórrer l'organisme sense descompondre's i el cos les pot aprofitar millor.

Funciona com a reductor de lípids o greixos en sang, relaxa i estova les parts inflamades i com a diürètic.

Destaca pels seus àcids grassos omega 3 i omega 9. Té vitamines B, E, minerals com calci, magnesi, manganès i zinc. L'escaiola té enzims que proporcionen un gran benefici per a la inflamació del ronyó, el fetge i el pàncrees. Redueix els nivells de colesterol. Ajuda a eliminar l'acumulació de líquids i toxines a l'organisme, cosa molt beneficiosa per a la salut dels ronyons. A més, gràcies a aquest poder diürètic, l'escaiola és recomanable per tractar infeccions urinàries com la cistitis. Estimula la circulació sanguínia del nostre cos, minimitzant així la presència de cel·lulitis i prevenint altres problemes de la pell com les venes varicoses. Protegeix els teixits dels radicals lliures, per això pot

prevenir l'envelliment prematur de la pell. l'escaiola compta amb un alt contingut en lipasa, un enzim que hidrolitza o trenca els greixos que es troben emmagatzemats a la nostra sang. Gràcies a aquesta funció, l'escaiola transporta el greix cap a les cèl·lules per gastar-les com a energia en lloc d'acumular-les al nostre organisme. D'altra banda, l'escaiola és ric en proteïnes i potassi, cosa que afavoreix l'augment de la massa muscular i millora el rendiment durant les pràctiques esportives.

A més d'aquestes propietats, l'escaiola compta amb propietats saciants a causa de la seva aportació en fibra dietètica, per la qual cosa el consum ens ajudarà a reduir la sensació de gana durant les dietes per perdre pes.

Pot prendre's tal qual, acompanyant amanides, batuts i fins i tot sopes i purés.

També podem preparar llet d'escaiola, posant la quantitat desitjada en remull durant unes vuit hores. Un cop remullat, rentem les llavors i les posarem a la liquadora. Un cop batut, ja estarà preparat per prendre. Podem afegir-hi una cullerada de mel.

Recomanem, en el moment de liquar les llavors, afegir-hi llet de soja o fruita al gust i obtindrem un batut ben saborós i alimentari. ■

Herbolari DIOSCÓRIDES

Ainhoa Rodríguez Roig
Diego García Rodríguez

Naturòpata - Herborista - Teràpies Marines - Orinoteràpia
Alimentació Ecològica
Cosmètica Natural - Medicina Ortomolecular

C/ de Lleida, 49
08140 Caldes de Montbui

Tels. 93 865 41 38

678 474 329

A/e. ainhoa.garcia@gmail.com

herdioscorides@gmail.com

Diego Garcia Rodriguez
Herbolario Dioscórides

Curiositats Salvatges i domesticats

Antoni Font

El terme "salvatge" es refereix a allò no domesticat. Per tant, la definició d'animal salvatge és la d'aquell que es cria i viu aliè al condicionament imposat per l'ésser humà. Els animals salvatges viuen al seu hàbitat natural, lluny de la intervenció humana significativa, mentre que els animals domèstics han estat criats i mantinguts pels humans al llarg del temps. ¿Ve d'aquí, de la intervenció i la manipulació humana, que hi hagi tantes "races" o varietats d'una mateixa espècie, amb

aparences tan diferents? Al món existeixen al voltant de 350 races de gos oficialment reconegudes. Pel contrari, del seu ancestre primigeni el llop, hi ha dues espècies reconegudes: el llop gris i el llop vermell. Més de 250 varietats de gats domèstics. Unes 500 races de gallines. Les ovelles són un dels primers animals que van ser domesticats pels humans. La història de l'ovella domèstica es remunta a entre el 11000 i el 9000 aC. amb la domesticació del mufló salvatge a l'antiga Mesopotàmia. A nivell mundial s'estima que actualment hi ha unes 1.200 races d'ovins. Els científics han reconegut més de 30 espècies de conills a tot el món i més de 200 races de domèstiques. Existeix únicament una mena de cavall domèstic, però podem trobar al voltant de 400 races diferents que

s'especialitzen en tot tipus de tasques, des de forts i resistent animals usats per estirar les eines del camp fins als més veloços emprats en les carreres. Hi ha unes 300 races de porcs, de les quals la tercera part són races domèstiques i la resta són races salvatges, més o menys domesticades. Per contra, hi ha dues espècies de lleons al món: el lleó africà i el lleó asiàtic. Vuit espècies d'òssos.

Els animals salvatges tenen comportaments i patrons naturals que els permeten sobreviure al seu entorn natural, exhibint instints de supervivència desenvolupats per caçar, espavilar-se i defensar-se. Al planeta es coneixen al voltant de 7,7 milions d'espècies d'animals, de les quals el 20% estan en perill d'extinció, la majoria per culpa de l'home. En contrast, els animals

domèstics han estat criats i seleccionats per dependre dels humans per a la seva alimentació, refugi i cura. Han perdut algunes de les seves característiques naturals de supervivència i sovint exhibeixen una

varietat de comportaments modificats genèticament o seleccionats per adaptar-se a les necessitats humanes, criats selectivament amb característiques específiques. Al món hi ha 705 espècies i subespècies de primats i

més de 250 espècies de micos.

Les races no existeixen, ni biològicament ni científicament. Els homes, pel seu origen comú, pertanyen al mateix repertori genètic. Es considera que l'arbre genealògic humà, el gènere Homo, es remunta uns 3 milions d'anys i inclou més d'una dotzena d'espècies d'homínids, inclosos els humans moderns: els Homo Sàpiens. Per una simple observació estadística veiem que els animals dels quals hi ha més varietats (igual que amb les plantes) són els que han estat "domesticats" modificats, alterats fins i tot genèticament, per beneficiar-nos-en. Amb diferents proves, desestimant errors, fent creus i modificacions... incrementant les seves intel·ligència i habilitats, donant-los coneixements i eines per desenvolupar la seva activitat...

Els humans, que es diu que provenim dels simis, els micos... potser algú, per sobre de la piràmide de domini, també manipulés i intervingués en l'evolució, alterant les característiques i "creés" una raça d'homínids, que s'adaptessin a les seves preferències i necessitats, és a dir, ¿que s'ocupessin en "domesticar" una raça en concret? No hi ha cultura al Planeta que no parli d'éssers vinguts del cel que van intervenir a la Terra, i crear-hi la vida i ensinistrar (domesticar) els humans... ■

DODECAEDRE PODCAST

«Colón, Colombo,
Colom: Identitat,
pensament i
política »

<https://vernaclistes.blogspot.com/2024/08/conferencia-colombo-colon-colom.html>

CUINA DE TEMPORADA TOT CUINANT PELS ALTRES

Joan Dalmau Pratsevall

Cuinem per alimentar-nos, tot transformant els aliments per portar-los al plat d'una manera agradable a la vista, que satisfaci el paladar i que aportin els nutrients necessaris al nostre organisme.

I, quan cuines per a un àpat especial, sigui per amics o família, ja coneixes les persones per a les quals estàs cuinant; llavors pots aportar-hi un plus a través dels sentiments, una part més personal, més íntima. I l'àpat que prepares es converteix en alguna cosa més que l'aliment que necessita el nostre cos.

És una satisfacció poder cuinar per altres, ja que a través dels plats que preparem podem expressar i demostrar el goig que ens fa trobar-nos al voltant de la taula. Tot esperant aquest dia, flueixen un mar de sensacions i, com diu el llibre del Petit Príncep: «Digues-me quan vindràs per començar a ser feliç ara mateix».

Prèviament, cal organitzar-se. Triar el menú, sense fer invents; tenir present el fet de poder estar a taula el màxim de temps possible. Repartir les tasques entre els de casa. I fer la llista de la compra, amb la deguda antelació, anotant també on ho comprarem; i una altra llista del que cal fer i quan. Deixar per última hora només l'indispensable. És a dir, la preparació és essencial. Evitarà nervis.

El parament de la taula és fonamental. Ha de ser agradable a la vista, i farà que els convidats se sentin benvinguts, especials.

Arribat el dia, el meu regal, la meva satisfacció serà tot el que he viscut des que he sabut quan vindran, pensar què preparar perquè estiguin contents, el que he sentit mentre cuino i, sobretot, per què i per a qui ho faig.

No esperem res, sentim-nos satisfets del que hem fet. I, si arriba un petit reconeixement, ens sentirem a la glòria.

Al voltant d'una taula, tot és més fàcil. Encara que hi pugui haver estones tenses, sobre temes que és millor no tocar; i si es toquen, mirar de respectar les idees d'uns i altres, i entendre que la raó no és un objecte que pertany a un de sol. Crec que al voltant de la taula és més fàcil compartir una estona amb la família o amics; que normalment el que busquem és passar una bona estona compartint bromes, acudits, jocs; també parlar de vivències, penes i alegries, per sentir-nos acompanyats i no persones solitàries. Compartir és alleujar el patiment, l'angoixa, les complicacions... Encara que després continuïs amb els teus problemes, surts més alleugerit. Tot hi cap, al voltant d'una taula! ■

HISTÒRIA DE CALDES

Joan Tarrés

Carrer Bellit, abeurador Cal Ventura, 1947

Plaça de la Font del Lleó, antic Hospital, 1948

Plaça de l'Àngel, Escola Pia, 1978

Pont carretera Sentmenat,
Can Solà, 1940

Estació del tren, 1935

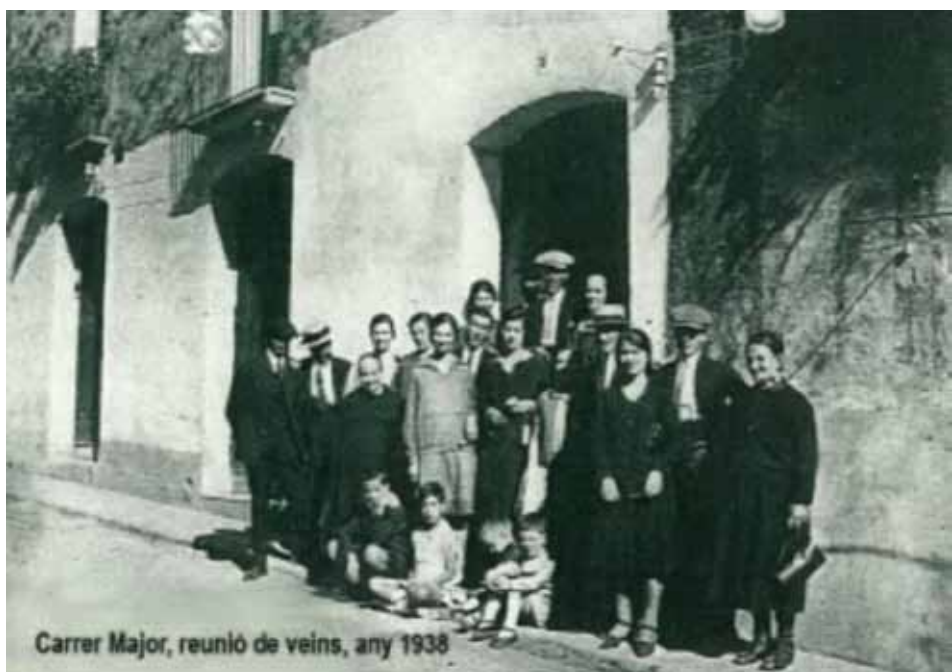
Carretera de Granollers, pont
de la Borda, 1911

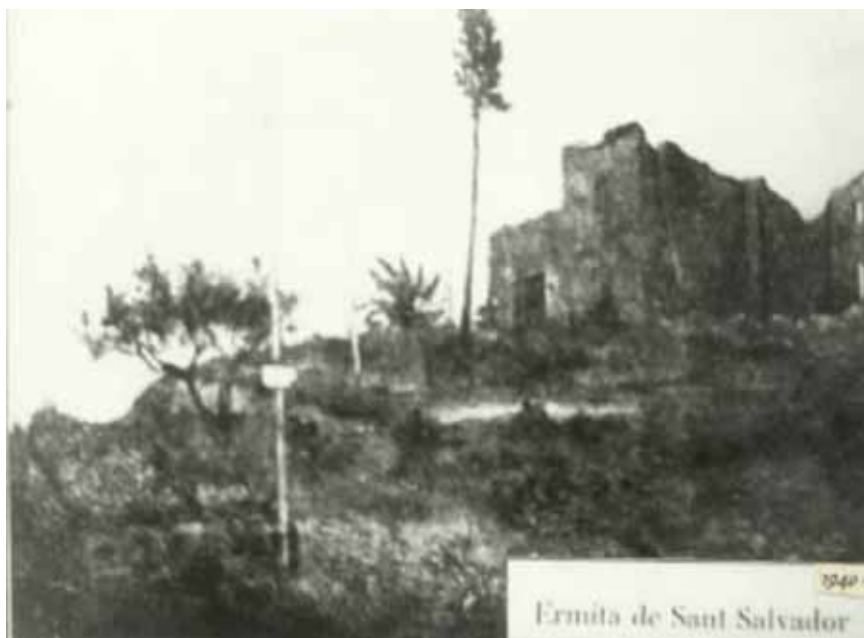
Font Carretera del Farell, 1909

Carrer Major, reunió de veïns, 1938

Ermita de Sant Salvador, 1940

Carrer Barcelona, a l'esquerra
Balneari Termes Victòria, 1919

Corredossos de Baix, 1960

Altar Major Santa Maria, 1939

Pati interior Balneari Rius, 1931

Termes Victòria

hotel - balneari

www.termesvictoria.com

GRUP
VICTÒRIA
www.grupvictoria.com

Recull de pensaments, dites, frases fetes i altres futilses, però importants.

Amadeu Nidó

Miquel Servent, per a uns; Miguel de Cervantes, per a la majoria: Has de desconfiar del cavall per darrere seu; del bou, quan estiguis de front; i dels clergues, de tot arreu.

No sé si avui dia es podrien substituir els clergues pels polítics o, almenys, afegir especialment els del PSOE...?

Marilyn vos Savant (Sant Lluís, Missouri, 11 d'agost de 1946) és columnista, escriptora, conferenciant, matemàtica, literata i novel·lista.

El llibre dels Rècords Mundials Guinness la va registrar, del 1985 al 1989, com la dona amb l'IQ més alt del que hi hagi registre. Per això va ser anomenada "la persona més intel·ligent del món".

Febrer (mes de) plujós, cara de gos. **Febrer**, febreret, set capes i un barret. **Febrer**, mes mentider, un dia dolent i l'altre també.

En paraules del mestre d'obres **Josep Fontserè** (1829-1897): "Els jardins són a les ciutats el que els pulmons són per al cos humà". Inspirant-se en el disseny del *Jardin des Plantes* de París, va projectar el que seria el Parc Urbà més gran del centre de Barcelona (Ciudadella). Fontserè, que era natural de Riudoms, i maçó, es va fer ajudar per un jove Antoni Gaudí, encara estudiant d'arquitectura; treballaren plegats en el projecte del parc des de 1876 fins a 1882.

Tales de Milet (624 aC.- 546 aC.) filòsof, matemàtic, geòmetra, físic i legislador grec: «La cosa més difícil és conèixer-nos a nosaltres mateixos; la més fàcil és parlar malament dels altres».

Sòcrates (Atenes, 470 aC - 399 aC): «No puc ensenyar res a ningú. Només els puc fer pensar». *El seu mètode d'ensenyament es caracteritzava per fer reflexionar els seus deixebles. Només els donava les eines perquè ells mateixos arribessin a les solucions.*

Karl Marx. Naixement: 5 de maig del 1818, Trèveris, Alemanya. Defunció: 14 de març del 1883, Londres, Regne Unit. Filòsof, sociòleg i economista alemany. «La pitjor lluita és la que no es fa». *Amb aquesta frase Marx va voler dir que si no lluitem per alguna cosa que desitgem és impossible que aconseguim el nostre propòsit i objectiu.*

"Poques vegades pensem en allò que tenim; però sempre en el que ens manca". **Arthur Schopenhauer** (Gdańsk, 22 de febrer de 1788 - Frankfurt del Main, 21 de setembre de 1860) fou un filòsof alemany.

De Maria Magdalena

Rebeca Estones

Al segle VI, el papa Gregori Magne va decidir que Maria Magdalena era l'encarnació de tots els vicis, una prostituta, adúltera, pecadora, posseïda per set dimonis i ploranera que havia corromput Jesús. Com a pecadora penitent la van pintar i esculpir els artistes, i així va quedar arrelada a l'imaginari col·lectiu. El 2016, el papa Francesc, gairebé més per obligació que no de motu propi, la va reconèixer com a "apòstol dels apòstols" i la va santificar. Al catolicisme s'ha culpabilitzat, relegat i castigat les dones; personatges clau a qui s'amaga o relega, Eva, la Verge Maria, Maria Magdalena... Com la majoria de religions, el catolicisme ha estat i continua sent un patriarcat, que exclou les dones, les posa a segon pla o les anul·la i invisibilitza directament.

Segons la tradició, Maria Magdalena (o Maria de Betània, germana de Marta i Llàtzer) fugint de les persecucions d'Herodes i Cia, hauria trobat refugi a la Provença en companyia del seu germà, la seva germana(1), *Maximinus*, un dels setanta deixebles(2) i alguns companys més. Ocupant una cova (*Sainte-Baume*) al massís de Marsella durant trenta anys després d'haver evangelitzat la Provença. La llegenda explica que set vegades al dia, els àngels la portaven al cim dels penya-segats, per pregar-hi. A la seva mort, va ser enterrada a *Saint-Maximin-la-Sainte-Baume* per sant Maximin, que havia arribat amb ella i es va convertir en el primer bisbe d'Ais de Provença. La tomba a la cripta de la basílica es va fer famosa. Està custodiada per monjos deixebles de Sant Cassià(3) que vingueren el segle IV des de l'abadia de Saint-Victor de Marsella per vetllar el lloc de culte i acollir els pelegrins.

A l'Edat Mitjana, un conflicte va enfrontar els monjos de *Saint-Maximin*, que afirmaven tenir les relíquies de Santa Maria Magdalena, i els monjos de l'abadia de Vézelay, fundada l'any 858, que el 1040 van declarar ser posseïdors de les relíquies de la santa. Diversos escrits successius i contradictoris explicaran l'arribada de les relíquies a aquesta abadia de Vézelay. El primer és "El gest dels bisbes de Cambrai", datat entre el 1041 i el 1043, d'un autor desconegut que escriu amb sobrietat que un monjo de nom de Badilon (qualificat com a "home sant de Déu"), va informar després d'un viatge a Jerusalem que hauria deixat les relíquies de Santa Maria Magdalena en aquesta abadia. Deu anys més tard, el papa Lleó IX va reconèixer oficialment la presència d'aquestes relíquies a Vézelay.

L'advocació a Santa Maria Magdalena és molt antiga a Corbera de Llobregat i es fon amb la llegenda oral; Corbera té, al nord, la serra de Santa Magdalena i la seva patrona és també aquesta santa. La santa té altres racons dedicats a Corbera com la Font de Santa Magdalena i d'època posterior el casal de Santa Magdalena. La primera referència documental que es té del culte a la Santa és de l'any 1295 on en un document del senyor de Corbera, Marimon de Plegamans es cita una capella dedicada a la santa. L'any 1487 es creà a Corbera una confraria dedicada a la Magdalena. El castell de Corbera tenia al seu interior una capella dedicada a santa Magdalena. Després del enderrocament del castell, el 1714, la capella restà dempeus, tal com ho testifica la ressenya d'una visita pastoral del 1728.

Segons que sembla, Maria Magdalena, que acompanyava Jesús durant la seva tasca missionera, va estar al peu de la creu i fou la primera a veure'l ressuscitat. Es diu que era natural de la vila de Magdala, a la vora del llac de Tiberíades, segons l'evangeli de Lluç, Jesús la va alliberar de set dimonis, i a partir d'aquell moment es va convertir en una de

les seves seguidores i va estar al seu costat fins als moments tràgics de la passió i la mort. La tradició cristiana occidental l'ha identificada amb la dona que unguí els peus de Jesús i també amb Maria de Betània, germana de Llàtzer. I és que, al segle VI, el papa sant Gregori va identificar com si fossin un sol personatge la Maria Magdalena de què parla l'evangeli amb la prostituta que apareix a Lluc 7,36-50 unguint els peus de Jesús; més que possible confusió reforçada pel fet que, a Lluc 8,1-3, es diu que Jesús havia alliberat Maria Magdalena de set dimonis, i es va entendre com si això dels set dimonis volgués dir una pila de pecats.

La Magdalena és molt popular a la Provença(1) (el segle XIII van anunciar la troballa del seu cos) però la seva devoció també és molt arrelada als Països Catalans. Catalunya tenia capelles dedicades a la santa des del segle XII o abans, i esdevingueren més freqüents des que la reina Blanca d'Anjou en llegà una suposada relíquia a Santes Creus (1310)

Maria Magdalena, després d'arribar i predicar les ensenyances de Jesús al sud de França, hauria vingut a Catalunya amb una nau i va passar els últims anys de la seva vida meditant en una balma de les moltes que hi ha a Corbera, i encara alguna llegenda hi afegeix que, possiblement, fins i tot hi morí. Les llegendes s'encavalquen doncs, a la Provença també reivindiquen l'estada de la santa en aquelles terres i que va morir-hi, en la "Sainte Baume". Curiosament, els mariners de la costa central de Catalunya peregrinaven a Corbera per adorar Santa Magdalena, que en aquells temps fou la seva patrona marinera. Quelcom molt semblant a la tradició de la Provença. Però el cert és que durant una època, fa 500 anys, Corbera era un centre de pelegrinatge molt important de devoció a Santa Magdalena i rebia molts pelegrins, fet que va afavorir la construcció d'un hospital i un casal de Santa Magdalena, que encara s'hi pot veure.

Castell de Corbera (Corbera de Llobregat)

(1). La idea de la presència de qui tal vegada fou l'esposa de Jesús, s'inicia a l'actual França cap a finals del segle VIII. Amb tot, és a partir de la instauració de les seves suposades relíquies a l'abadia de Vézelay, cap al 1030, quan la seva llegenda adquireix rellevància. A partir de la instauració del culte provençal a Saint-Maximin-la-Baume cap al 1280, s'oficialitzarà la figura de la Magdalena i es donarà a conèixer per tot el Migdia francès, passant després a la península Ibèrica, a Itàlia i recuperant-ne la tradició canònica als Balcans i al Peloponès.

En el segle XIX, el sacerdot de l'església del poble de Rennes-le-Château, François Berenguer Saunière (1852-1917), va convertir-se en un home impressionantment ric. De cop i volta, el capellà va començar a rebre a diferents membres de l'alta societat francesa i a realitzar costosos viatges a París.

Basilique Sainte-Marie-Madeleine de Saint-Maximin-la-Sainte-Baume

La història que s'ha explicat del perquè d'aquesta sobtada riquesa, és que Saunière hauria trobat uns tubs amagats en un dels pilars de l'església en els quals s'amagaven quatre manuscrits que haurien revelat un gran secret del cristianisme i obert un episodi més de la llegenda del Greal.

Uns d'aquests documents, que Saunière, suposadament, va descobrir i desxifrar, serien passatges de la Bíblia, però incorporaven uns afegits importants en el text (presumptament incorporats per l'abat Bigou feia un segle). Altres datarien de 1244 i 1644 i es diu que serien una sèrie de genealogies sobre la descendència secreta de Dagobert II, el darrer rei dels merovingis. Qüestionant les bases del cristianisme i una nova interpretació del mite medieval del Sant Greal, on aquest ja no seria el calze de Jesucrist al Sant Sopar, ni la copa que Josep d'Arimatea havia emprat

per recollir la seva sang, ni la font de poder místic de la novel·la artúrica i, aleshores, el Sant Greal seria el llinatge del fill de Déu (Sang Real): Jesús s'hauria casat amb Maria Magdalena i la seva descendència, la seva filla, seria el secret amagat buscat durant segles. El Sant Greal esdevindria un símbol que s'identificaria amb el llinatge secret de Jesús i Maria Magdalena. La descendència divina s'hauria perllongat a França i Europa, des dels merovingis. (Novel·la de Dan Brown, El codi Da Vinci) A més, els encarregats de la custòdia d'aquest símbol, d'aquest gran secret, haurien estat els cavallers templers, fervents devots de Maria Magdalena. Els templers haurien descobert, en uns pergamins dels Essenis al Temple de Jerusalem, la magnitud de la figura de Magdalena com a sacerdotessa gnòstic-cristiana.

Al segle XI d. C., es va desenvolupar un anomenat

France-Aude-Rennes le Châtea

«Culte de Maria Magdalena», del qual va ser centre la regió de Provença, a mesura que va anar circulant que per escapar de la persecució a Jerusalem durant el segle I d.C., Maria Magdalena, juntament amb Marta, el seu germà Llätzer i el Sant Grial (sang de Crist, la seva filla Sara?) haurien creuat el mar Mediterrani i trobat refugi prop d'Arlés, a una localitat que des de llavors va ser coneguda com a *Saintes Maries de la Mer*. Aquesta regió també va ser un bastió clau dels Cavallers templers des de la creació de l'Ordre del Temple el 1118 d.C. Els Cavallers Templers van finançar la construcció de moltes catedrals dedicades a Nostra Senyora, que si bé es pensaria que la "Senyora" seria la Verge Maria, però ho eren a Maria Magdalena. Al voltant de Rennes-le-Château hi ha constància de tres seus templeres que semblen establir un perímetre de defensa estratègic. Champagne-sur-Aude, Blanchefort i Saint-Just-et-le-Bézu.

Fos el que fos que havia trobat, el capellà va convertir-se de cop i volta en milionari, la qual cosa incrementava les incògnites al voltant de la seva troballa. Per engrandir el misteri, Saunière va restaurar l'església, consagrant-la a la figura de Maria Magdalena. En el nou temple restaurat s'hi van afegir una sèrie de símbols força estranys, esotèrics, herètics fins i tot. En entrar a l'església, el frontispici saluda al visitant amb una críptica inscripció: "Aquest lloc és terrible" i un cop a dins del recinte, a mà dreta, podem observar el dimoni Asmodeus, el guardià del secret, amb un terra de rajoles blanques i negres com un tauler d'escacs, símbol associat als rosacreus i a la maçoneria. A més, en un dels quadres i baix relleus que representen la Passió de Jesucrist, n'hi ha un d'una dona amb un nen als braços, que s'identifica amb la figura de Maria Magdalena. Saunière va comprar terrenys i va fer aixecar dues noves edificacions: una fastuosa

mansió que va batejar com Vil·la Betània, a la qual va traslladar la seva residència, i la molt peculiar Torre Magdala, que va acollir la seva biblioteca. Així mateix, va emprendre una sèrie de reformes al cementiri del poble, on va canviar de lloc diverses làpides.

Fins ara les autoritats no han permès una excavació amb cara i ulls a l'església, cosa que augmenta l'enigma. Així, el misteri de Rennes-le-Château i el Sant Greal continua sense resoldre's, tot i que, segurament, la presència de turistes i caçadors de tresors, curiosos i investigadors del tema que visiten Rennes-le-Château siguin una bona font de recursos pel poble i, sigui per iniciativa pròpia o seguint instruccions de les altes esferes, ja els vagi bé per la qüestió dels diners per uns i que per altres mentre no es descobreixi una veritat... que podria comportar la fi d'un status quo en el cas de resoldre's el misteri del capellà Saunière, la seva església i Maria Magdalena.

(2). Els Setanta deixebles de Jesús, esmentats a l'Evangeli segons Lluc. Segons aquest text, l'únic del cànon de la Bíblia on apareixen, Jesús els escollí i els envià en parelles a diferents regions per tal d'anunciar els evangelis. La tradició cristiana occidental els designa sovint amb el nom de «deixebles» mentre que els cristians orientals els anomenen «apòstols». De fet, la paraula grega «apòstol» indica algú que és enviat en missió, mentre que «deixeble» és un alumne, algú que aprèn d'altri.

(3). Joan Cassià (360-435) fou el principal teòric dels semipelagians i fundador de fraternitats monàstiques a l'Europa occidental. Amb el seu amic d'infantesa Germà (Germanus) va viatjar a Palestina. Allà es feren monjos al monestir de Betlem i es familiaritzaren amb la vida cenobítica. Al cap de pocs anys emprengueren un viatge per conèixer els principals nuclis on es practicava la vida eremítica a Egipte. El 415 es troba a la Gàl·lia, concretament a Marsella, on va viure la resta de la seva vida. Allà va fundar dos monestirs (Sant Víctor i Sant Salvador). Els seus treballs foren una de les fonts recollides per la Regla de sant Benet que aquest redactà entre els anys 534 i 550. Durant l'edat mitjana, i sobretot entre els segles x i xii, a causa de les relacions entre els comtes catalans i els comtes de Provença, van ser nombrosos els monestirs benedictins catalans que van establir relacions i vincles amb l'abadia de Sant Víctor de Marsella. El primer de tots va ser el monestir de Sant Miquel del Fai. Van seguir els monestirs de Sant Sebastià dels Gorgs, Santa Maria de Ripoll, Sant

Joan de les Abadeses, Sant Miquel de Cuixà i Sant Martí de Canigó, entre d'altres. Per a Cassià, la recerca de la unitat amb Déu comprèn la purificació total de l'esperit i deslliurar-se completament de tot i de totes les coses. Era contrari a la doctrina d'Agustí d'Hipona i defensava que Déu vol sense excepció que tots els humans accedeixin a la salvació. Sostenia que era cada persona qui amb el seu lliure albir pot acollir o refusar la gràcia.

Jesús, més que un messiès, ¿hauria estat un profeta, estava casat amb la Magdalena, la seva crucifixió va ser, en realitat, amb una finalitat més política que religiosa? El seu llinatge ¿hauria trobat acollida al sud de l'actual França, donant lloc a la dinastia merovíngia, i càtars i templers, per raons diferents, s'haurien convertit en diferents moments en dipositaris d'un secret que hauria estat la causa última de la seva extinció? ■

MISTERIS

A milers de quilòmetres de distància.

Antoni Font

Sóc un més dels que ens interessem a saber el motiu pel qual moltes estructures antigues a tot el món són tan semblants en la seva estructura, l'estil i el disseny.

Piràmides, temples i altres construccions megalítiques al voltant del globus mostren similituds sorprenents amb altres ubicades a milers de quilòmetres de distància. Quina és l'explicació? És només coincidència o realment hi ha una relació que connecta civilitzacions antigues al voltant del planeta?

Temple de la piràmide a Cambodja

Hi ha grans similituds entre la piràmide maia de Tikal, a Peten, Guatemala, i la piràmide hindú de Baksei a Cambodja. Tikal va ser construïda l'any 750 dC, i Baksei el 968 dC. Dos temples antics, construïts per dues civilitzacions antigues separades per més de 14.000 quilòmetres, a Cambodja i a Guatemala, van erigir dues estructures amb similituds sorprenents.

Baksei Chamkrong (Cambodja). Al costat de les magnífiques ruïnes d'Angkor Wat hi ha un antic temple piramidal conegut com a Baksei Chamkrong. Els arqueòlegs suggereixen que va ser construït al desè segle de la nostra era. Baksei Chamkrong significa "l'au que aixopluga sota les seves ales" i prové d'una narració en què el rei va intentar fugir d'Angkor durant un setge, i un enorme ocell va baixar del cel i el va acollir sota les seves ales.

El temple del gran Jaguar està situat a la conca del Peten de Guatemala, on hi ha les ruïnes de l'antiga ciutat maia de Tikal, una de les ciutats antigues i més importants dels maies. El temple del gran Jaguar, segons els experts, es remunta al segle VIII dC.

Encara que la piràmide cambodjana és molt més petita que la piràmide de Guatemala, les similituds entre totes dues són sorprenents.

Angkor Wat

Tenen en comú la planta quadrada, ambdues de forma escalonada, amb una pendent considerable i tenen una escala al centre que ascendeix fins a una cambra a la part superior, on hi ha una zona voltada i una petita porta que va a dins la piràmide, on hi ha una altra estructura interna que és pràcticament igual.

¿És possible que aquests dos llocs aparentment no relacionats, ubicats a milers de quilòmetres de distància, comparteixin un arquitecte comú, un mateix constructor, un "Déu" vingut del cel?

El folklore cambodjà atribueix la construcció d'Angkor a Preah Pisnokar, un ésser mig humà, mig diví, fill de la deessa de la lluna i un home mortal. Un dia, la deessa va decidir portar Pisnokar al cel, on coneix el gran Déu Indra. A Pisnokar se li va donar coneixement sobre matemàtiques, enginyeria, arquitectura, i altres disciplines científiques.

Segons els manuscrits maies, el Déu Kukulcan, descendit d'una estrella, és el responsable de l'arquitectura i el disseny de les piràmides i els

temples. El Déu que va donar el coneixement de la humanitat en matemàtiques, l'enginyeria i altres diverses disciplines científiques, bàsicament idèntics coneixements atribuïts a Pisnokar.

Kukulcan es representa com la serp emplomada, però també amb un gran casc amb raigs i assegut en una mena d'"ou". (L'ou còsmic s'esmenta a les llegendes de diverses cultures, mesoamericanes, hindús, xineses...)

És possible que aquests dos "mestres de tot" siguin un mateix? I, si és així, ¿és possible que hi hagi un mateix "constructor mestre" en altres parts del món, i per això hi ha tantes similituds en cultures distants i sense aparent contacte directe entre elles? Construccions alineades amb constel·lacions celestes, en molts casos les mateixes, i altres coincidències compartides, alguna de tan excepcional i misteriosa com l'emmagatzematge de mercuri líquid a l'interior d'alguns monuments... Grans blocs de pedra, de tones de pes, tallades i encaixades amb una precisió inaudita, fins i tot fora de l'abast de les tecnologies actuals més avançades... ¿Hi va haver antigues civilitzacions molt més avançades, de les quals només tenim indicis i suposicions, o va ser la humanitat instruïda i alligonaada per éssers vinguts d'altres mons...? ■

NOTÍCIES CURTES

Pere Puigdomènech i Ferrer

JOCS DE ROL, TAMBÉ EN CATALÀ

Fa uns 15 anys només hi havia tres títols de jocs de rol en català. Ara ja hi ha cinc noves editorials que en publiquen i actualment ja hi ha seixanta jocs de rol en la nostra llengua, de temàtiques variades i per a tota mena de públics.

A més, està augmentant el nombre d'actes i esdeveniments "rolers" en tot el país, amb trobades cada cop més concorregudes en espais dedicats als jocs de rol en català en llibreries com la Ona de Barcelona, i botigues especialitzades.

"Apostem pels jocs de rol en català, ara que comença a haver-n'hi quantitat i de qualitat; volem generar un canvi en el consum de jocs de rol en català que, en alguns casos, son clarament literatura, i tenim la voluntat de ser un punt de trobada", diu Iolanda Batallé, directora d'Ona que té, a més, la voluntat d'organitzar properament "la primera Nit de Jocs de Rol a Ona".

L'editorial més veterana en aquest camp és Maqui Edicions, que ara publiquen "la nit dels caçadors", d'Anthony Combreixella, i que ja acumulen 30 llibres/jocs publicats.

Altres editorials son Devir amb el seu gran èxit "L'anell únic", basat en l'univers de Tolkien; Mai Més publiquen ara "Lo rol de Rèquiem", creat per Marc Pastor i basat en la seva novel·la "L'horror de Rèquiem"; Mel Negra han presentat "Misèries i malarances", de Luke Crane...

També publiquen *fanzins* i llibres els de l'associació Tirant Lo Dau, formada per més de tres-cents aficionats a aquests jocs.

tirant lo dau

EL MUSEU ARQUEOLÒGIC DE TARRACO

Després de set anys per fi han acabat les obres de rehabilitació del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, que també canviarà de nom i passarà a ser el Museu Arqueològic de Tarraco.

És, aquest, un equipament que custodia una de les col·leccions d'art, arqueologia i epigrafia romanes més important de la península ibèrica amb obres d'un gran valor.

Aquesta rehabilitació ha suposat una modernització completa dels serveis i una restauració arquitectònica de l'edifici.

L'edifici ja està enllestit i ara falta omplir-lo. La Generalitat publicarà aquest mes de gener la licitació de la museografia, i l'objectiu és començar l'actuació d'aquí a sis mesos. Amb tot això, i si es compleixen els terminis, l'Arqueològic de Tarraco podria obrir les portes a final del 2026.

L'edifici s'ha ampliat i això permetrà per primer cop exposar les peces que fins ara mai no havien estat mostrades al públic i que estaven amagades als magatzems per manca d'espai. És el cas del gran sostre de la vil·la romana dels Munts, que ha passat per un complex procés de restauració que ha suposat

la unió de 3000 fragments. Aquest sostre és una peça única en l'arqueologia del món romà, ocupa una superfície de 15 metres quadrats i serà la peça central de la nova sala dedicada a les vil·les romanes.

De moment el titular del museu encara és el Ministerio de Cultura tot hi haver demanat repetidament el traspàs a la Generalitat.

La rehabilitació del museu també ha comportat la restauració de la seva col·lecció com, per exemple l'icònic mosaic dels Peixos, que al segle III d.C. decorava una estança de la vil·la romana de Cal·lípolis, al terme de Vila-Seca i que fa més de 6 metres de longitud i 4,5 d'amplada. També s'han restaurat el mosaic de la Medusa i 69 peces de pedra de la col·lecció. També s'ha restaurat el fragment de muralla romana que hi ha als baixos de l'edifici.

En total l'exposició ocuparà 2500 metres quadrats i inclourà un miler de peces.

EL CÒMIC CATALÀ A ANGOULEMA

El Festival Internacional de la Bande Dessinée que es celebra a la ciutat francesa d'Angouleme, és considerat la més àmplia manifestació europea en l'àmbit de la creació de còmic.

Aquest any, Barcelona n'és la ciutat convidada i allà hi haurà la presència d'artistes catalans com Jordi Lafebvre, Sandra Cardona, Nadia Hafid, Marc Torices, Pep Brocal, o Sara Soler, que participaran en debats i activitats diverses. Aquests autors han estat seleccionats per l'Ícub, el Consorci de Biblioteques de Barcelona, Ficomic i l'Institut Ramon Llull. En la tria s'ha tingut en compte que aquests autors i autores han publicat recentment al mercat francès.

S'hi podrà veure, també, l'exposició "Barcelona en vinyetes" que serà un recorregut per la ciutat a partir de les interpretacions que han fet, en moltes obres, autors de tot el món.

Barcelona compartirà protagonisme amb el Quebec en aquesta

iniciativa, que s'inclou dins les activitats de la Xarxa de Ciutats de la Literatura de la Unesco, de la qual formen part les ciutats de Barcelona i Angulema.

PROJECTE D'UN NOU FESTIVAL DE CINEMA A GIRONA

Neix a Girona l'Associació Gironina de Cinema Independent que té com a objectiu donar suport a cineastes de llargmetratges de ficció independents que no compten amb una distribuïdora.

Així, s'han presentat les línies mestres de La Setmana (Festival de Cinema Independent de Girona), espai destinat a visibilitzar el talent emergent i oferir una plataforma perquè les obres seleccionades puguin arribar a un públic més ampli, facilitant a l'obra guanyadora una distribució professional i diverses sales d'exhibició d'arreu de l'Estat on poder projectar-se.

PROPER HOMENATGE A PERE PORTABELLA

La Generalitat de Catalunya i el Ministerio de Cultura prepararan en conjunt la commemoració del centenari del cineasta Pere Portabella (Figueres 1927), amb l'objectiu de valorar la figura d'aquest director i del seu llegat en cineastes en els quals la seva obra ha influït.

"Aquesta celebració ha d'estendre el missatge vital i artístic

Revista Ona Blava

bdnescriu.cat/category/ona-blava/

de Portabella: l'impuls al diàleg, al coratge, a la centralitat de l'avantguarda, amb la seva capacitat proverbial de crear moviment i successió". Son paraules de Jordi Balló Fantova, professor universitari, productor cinematogràfic i gestor cultural, que ha estat triat per comissariar les activitats que es portaran a terme.

Balló, en col·laboració amb L'Institut de la Cinematografia i de les Arts Audiovisuales (ICAA) del Ministerio de Cultura i l'Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC) del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, s'encarregarà d'elaborar una proposta d'activitats del centenari (com exposicions, mostres o trobades), amb l'objectiu que siguin desenvolupades al llarg de 2026 i 2027.

També hi col·laboraran institucions culturals com la Acadèmia de Cine, el Museu Nacional Reina Sofia, la Filmoteca Espanyola i la Filmoteca de Catalunya, entre altres.

L'Associació d'escriptors badalonins, *Badalona Escriu*, ha creat una nova revista digital anomenada "Ona Blava", focalitzada principalment en la faceta de Badalona com a Ciutat Mediterrània i amb periodicitat trimestral.

Tortugari

(frases curtes, però intenses)

Gala dels Premis Gaudí de cinema: A la catifa vermella, Maria Xinxó, la reportera de TV3 entrevista a Mushkaa (filla de l'actor Eduard Farelo) i Julieta. El to de l'entrevista el marca l'entrevistadora, amb una pregunta que fa vergonya en una gala cultural: "La cultura catalana ho està petant?". *Aquest és el nivell.* Si la periodista de TV3 ja és incapaç de parlar català, (en català no "petem" res), l'entrevistada es posa al seu nivell. Mushkaa: "La cultura catalana està a tope".

Hostiopatia: Teràpia alternativa consistent en la sanació mitjançant la imposició de mans a la cara a alta velocitat.

Creix la incidència del metapneumovirus humà a la Xina, però no s'ha declarat cap emergència sanitària. El virus afecta de forma més greu els nadons i infants petits, que poden patir bronquitis o pneumònia. També les persones grans que pateixen afeccions respiratòries cròniques i aquelles persones immuno-deprimides. *Ja hi tornem a ser?*

Des de la perspectiva nord-americana, i en particular des de l'enfocament de Trump, l'accés privilegiat a enclavaments com Panamà o el caràcter d'aliat de Dinamarca, ens sobirà de Groenlàndia, no és suficient per defensar els interessos nacionals dels Estats Units. D'aquesta manera, el valor estratègic que atresoren el Canal de Panamà i Groenlàndia –econòmicament, logísticament i militarment– les pretensions de Washington sobre els dos territoris, es posen al punt de mira de tensió, augmentat amb l'amenaça

Borja Sémper: "El Real Madrid es la España que necesitamos y la que nosotros traeremos"

Felicitar al primer equipo español que juega sin españoles.

d'intervenció militar amb el segon mandat presidencial del pertorbat de Trump, que ha afirmat que no descarta l'ús de la força. Un Donald Trump disposat a confrontar amb aquells que no acceptin els reclams; no només a Groenlàndia i Panamà, sinó la pretensió de control en altres punts com Mèxic, Canadà i altres actors, europeus.

La humanitat està ben arreglada amb l'avenç de l'extrema dreta i els desequilibrats mentals en els governs!

Elon Musk, l'home més ric del món, va camí d'augmentar encara més el seu imperi després d'esdevenir l'home de confiança de Donald Trump a les passades eleccions a la presidència dels Estats Units. La seva fortuna no para de créixer —el patrimoni ascendeix als 432.000 milions de dòlars i el 2024 va guanyar la bogeria de 203.000 milions—, ha pres el control de l'agència espacial, i ja ha fixat un nou objectiu empresarial: crear la seva pròpia ciutat, un projecte que ja va iniciar fa uns anys, però que el 2025 podria ser real, Starbase, la ciutat del futur. L'*Eloncity* podria, a més, tenir els seus propis departaments de policia i bombers, dictar les seves pròpies lleis, optar a subvencions estatals i federals, i també expropiar propietats...

La majoria de les persones fetes a si mateixes, estan ben parides però mal acabades.

Ja fa 50 anys que va morir Franco, i sembla que segueix viu! I per a més recordatori —a més del "atado y bien atado"— la seva obra pòstuma: la Família Real!

Un exàrbitre, delegat del Reial Madrid, la seva dona presidenta del CTA femení de la RFEF, l'ultra (dretà) i madridista Tebas president de la Lliga i Louzán, el president de la RFEF, també madridista i confés admirador de Florentino (*Capo Patrio Supremo de las Españas*).

Amb Illa espanyolitzant Catalunya i aquests intentant liquidar el Barça... no només volen acabar amb el "procés" sinó anul·lar tot indici d'identitat per tenir únicament una Colònia mansa i productiva.

Clubs, La Lliga, la RFEF, periodistes, polítics, s'indignen per la resolució del CSD al "cas Dani Olmo i Pau Víctor", que si tracte de favor, que si alteració de la competició... Que tots els estaments futbolístics estiguin presidits per confessos madridistes, que el Madrid rebi un tracte preferent contínuament, que sigui beneficiat a cada jornada, a dins i fora del estadi, als despatxos, requalificació de terrenys, lleis tributàries a mida, que se li permeti allò que no es permet als altres clubs i que els seus jugadors siguin immunes al rigor arbitral... això no preocupa a ningú, no provoca escarafalls, ni indignació, ni queixes, ni reclamacions...

En lloc de fer-se dir "*Hazte oír*", seria més escaient fer-se anomenar "*Házte lo mirar*"!

Esperanza Aguirre, Enrique Cerezo, Juan Rosell, Luís María Anson, Arturo Fernández... Un petit grup d'empresaris, polítics i periodistes demanen per carta a Juan Carlos I que abandoni el seu exili voluntari a Abu Dhabi i torni com més aviat millor al costat del seu poble. Que «torni a Espanya de manera permanent i puguem gaudir de la seva presència, la seva experiència, el seu coneixement profund de la realitat i la seva generosa solidaritat». (*Sobretot amb les seves amants i bancs suïssos*).

«Segons els historiadors més prestigiosos, Sa Majestat ha encarnat un dels grans regnats de la història d'Espanya», argumenten a la missiva. *No direu que no és bonic! Si tothom el vol, de tan bon home com és!*

Condemnat per 34 càrrecs de delictes greus. Trump rep una sentència simbòlica pel cas Stormy Daniels i es convertirà en el primer president criminal, tot i això, el jutge de Nova York, Juan Merchan, descarta les penes

de presó i li imposa una "exempció incondicional", per la qual cosa deixa sense càstig la condemna. ¿Veieu com la justícia és igual per a tots?, ja va passar amb el PP, el primer partit polític al Govern condemnat per corrupció... *i vet aquí, com si res!*

Una prova més que prejudgem per les aparences: Actualment, veure algú en un espai públic usant mascareta crea més aprensió i desconfiança que algú que vagi esternudant, tossint i esputant sense cap prevenció ni objecció.

Són de l'OPUS els conills de Lleida? Diuen que s'han triplicat en un any!

"Aznar" és un verb, un "azno" zombi de bigoti absent retret, que converteix en "aznes" els que l'escolten...

Els polítics d'Espanya, quan s'els treuen del davant són com els "avis" que, en lloc d'abandonar-los en una benzina, els deixen en una Petroliera o una Elèctrica, o en lloc de ficar-los en una Residència els donen faristol i tribuna per malparlar i contar batalletes... al seu xalet de luxe o a la coberta d'un iot.

Tonteries d'aquestes: Si a 83 li restes la teva edat i n'hi sumes 41, el resultat serà les dues darreres xifres del teu any de naixement.

Això és normal?: "—es va treure el penis? —la va tocar per sobre o per sota de la roba? —vostè es va despullar? —Ell es va treure el membre viril, li va veure? —la tocava, què li tocava? —però, va parar o no va parar?...". *Cal tanta explicitat i detall, a l'interrogatori del jutge Alfredo Carretero a Iñigo Errejón i Elisa Mouliáa? No m'estranyaria que se l'estigués "pelant" per sota la taula... perquè bavejar segur que sí! Què es pot esperar d'aquesta rècula de magistrats misògins, homòfobs, rancis, de dretes, venjatius...?*

Trump bat el rècord d'indults en un sol dia al commutar gairebé 1.500 penes i perdonar-ne 39 més.

Trump concedeix indults preventius al general Mark Milley, el doctor Anthony Fauci i als membres de la comissió que va investigar l'assalt al Capitoli del 6 de gener del 2021, també a familiars seus, després que Donald Trump, prometés represàlies per als que considera que es van oposar a la seva primera presidència i que ja va prometre, en els seus primers moments com a president, indultar els implicats en el violent i sangant assalt.

Cada boig amb les seves bogeries, decrets i lleis a mida, amenaces, a cor què vols! El poder en mans de multimilionaris excèntrics i guillats i, els que siguin creients, a resar, vist la que ens vindrà a sobre a tots...

Escollat el discurs de Donald Trump en el discurs d'investidura, amb promeses, propòsits i amenaces, d'annexió, apropiació, canvis de nom... suposo que els qui el van votar hauran quedat satisfets i molts d'acord amb el seu programa (cal veure els que han acudit a la presa de possessió, Javier Milei, Daniel Noboa, Viktor Orbán, Giorgia Meloni, Santiago Abascal...) però la resta... *el cullet apretat*. Trump, que diu que va ser Déu qui el va salvar d'un intent d'assassinat en la campanya electoral: "Vaig ser salvat per Déu per fer gran de nou els Estats Units".

«A partir d'avui, la política governamental dels Estats Units és que només hi ha dos gèneres: masculí i femení», va afirmar Trump al Capitoli després de convertir-se en el 47è president del seu país. «També posaré fi a la política governamental d'intentar dissenyar la raça i el

gènere en cada aspecte de la vida pública i privada»
Ballant al costat de Village People.

La salutació nazi el primer dia? Elon Musk celebra la investidura de Trump amb el braç alçat; es va colpejar el pit i va aixecar el braç dret.

També va dir: "Anem a Mart, un astronauta nord-americà plantarà la bandera a Mart". (Pensant?: Perquè uns quants poderosos multimilionaris poguem anar allà quan hàgim rebentat tot això d'aquí) Sent tan curt d'enteniment, potser voldria fer la salutació de *Goog Year. Fins a l'infinit i més enllà!* (Per la ultradreta i cap allà...) No se sap ben bé per què ho va fer, si perquè és molt nazi o molt *tonto!*

La ideologia és cosa de pobres...

Ni de dretes ni d'esquerres, tot per la pasta... i si per això som centre de reclutament de nazis, *palante!* sense coneixement ni escrúpols!

Estrambòtic, esperpèntic, utilitzar dues bíblies per al jurament i no posar la mà a sobre, signar 2.000 decrets en un moment i carregar-se un munt de convencions, lleis, tractats, acords... entre crits i ovacions i tirant els bolígrafs al públic com qui llança samarretes o pilotes... en un espectacle mediàtic circense i xaró.

El banc de Sabadell torna a Catalunya després de traslladar el seu domicili social a Alacant el 5 d'octubre del 2017. Ho fa perquè Catalunya el defensi de l'OPA hostil del BBVA? O perquè la "colònia" torna a estar ben controlada i espanyolitzada? (Salvador Illa: el retorn del Sabadell confirma que Catalunya va pel bon camí) *¿veieu què passa per haver mantingut els vostres diners a la primera gran empresa que va marxar de Catalunya, quatre dies després del referèndum de l'1 d'octubre de 2017? Ah, i CaixaBank també va marxar!*

D'acord que no hi ha gaires opcions, Caixa d'Enginyers, Caixa Guissona...? El 10 de setembre de 2020 es va donar a conèixer Onze, el primer banc català fora de l'abast de Madrid, és a dir del Banc d'Espanya, impulsat pel think tank Unitat per la Independència per convertir-se en una entitat financera amb llicència bancària a fora de l'Estat espanyol per tal de no dependre del Banc d'Espanya. No se n'ha sentit més a parlar... Estaria bé un banc nacional català que si mirés pels interessos nacionals de Catalunya, que els seus diners servissin pel País!

Donald Trump, que no coneix la diferència entre "sexe" i "gènere", ha dictaminat que el seu país només reconeixerà dos sexes: masculí i femení.

El Sol és masculí i la Lluna és femení, però el Sol és una estrella (femení) i la Lluna un satèl·lit (masculí)... M'estic cagant i no sé a quin lavabo entrar!

El proper número de la Tortuga Avui el trobareu on-line a principis de març de 2025.

